

37. İki dillilik ve çok dillilik üzerine yapılan araştırmalara ilişkin kaynakça denemesi

Mustafa KAYA¹

Ramazan PALAS²

Furkan CAN³

APA: Kaya, M. & Palas, R. & Can, F. (2022). İki dillilik ve çok dillilik üzerine yapılan araştırmalara ilişkin kaynakça denemesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (31), 605-634. DOI: 10.29000/rumelide.1222073.

Öz

Bu araştırmanın amacı iki dillilik veya çok dillilik üzerine yapılan bilimsel çalışmaları (tez, makale) belirlemek, bu eserlerin tür ve yıllara göre dağılımlarını tespit etmek, alan araştırmacılarına iki dillilik ve çok dillilik kaynakçasını sunmaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Çalışmanın amacı doğrultusunda Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanı, dergipark veri tabanı ve diğer indeksler taranarak elde edilen dokümanların analizinde “betimsel analiz” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda iki dillilik üzerine 1923’ten 2022 yılına kadar (2022 yılı dahil değil) 280 adet çalışmanın yapıldığı tespit edilmiştir. Bu çalışmalardan %55’inin makale (f=159), %37’sinin yüksek lisans tezi (f=98) ve %8’inin ise doktora tezi (f=23) olduğu bulgulanmıştır. Çok dillilik üzerine 2022 yılına (2022 yılı dahil değil) kadar 79 adet çalışma yapıldığı görölmektedir. Bu çalışmalardan %54’ünün makale (f=43), %36’sının yüksek lisans tezi (f=28) ve %10’unun da doktora tezi (f=8) olarak yapıldığı tespit edilmiştir. İki dillilikle ve çok dillilikle ilgili yapılan bilimsel çalışmaların yıllara göre dağılımını incelendiğinde iki dillilikle ilgili alan yazında ulaşılan ilk çalışmanın 1988 yılında yapılan bir yüksek lisans tezi olduğu tespit edilmiştir. 1988-2000 yılları arasında iki dillilik ile ilgili alan yazında toplam 11 çalışma (f=11), 2001-2003 yılları arasında toplam 5 çalışma (f=5), 2004-2006 yılları arasında toplam 9 çalışma (f=9) yapıldığı bulgulanmıştır. 2007-2009 yılları arasında toplam 14 çalışma (f=14) yapılırken 2010-2012 yılları arasında ise toplam 23 çalışmanın (f=23) yapıldığı görölmektedir. 2013-2021 yılları arasında iki dillilikle ilgili 218 çalışmanın yapıldığı tespit edilmiştir. Çok dillilik ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde bu alandan yapılan ilk çalışmanın 1997 yılında yapılan bir yüksek lisans tezi olduğu tespit edilmiştir. 1997-2000 yılları arasında çok dillilik ile ilgili alan yazında toplam 2 çalışma (f=2), 2001-2003 yılları arasında toplam 4 çalışma (f=4), 2004-2006 yılları arasında toplam 1 çalışma (f=1) yapıldığı tespit edilmiştir. 2007-2009 yılları arasında toplam 4 çalışma (f=4) yapılırken 2010-2012 yılları arasında da toplam 2 çalışma (f=2) yapılmıştır. 2013 yılından itibaren çok dillilik üzerine yapılan akademik çalışmalarda önceki yıllara göre daha fazla artışın olduğunu söylemek mümkündür. 2013-2021 yılları arasında çok dillilik üzerine 66 çalışma yapıldığı tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: İki dilli, çok dilli, kaynakça

¹ Doç. Dr., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı (Van, Türkiye), m.kaya@yyu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-4755-4994 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 23.09.2022-kabul tarihi: 20.12.2022; DOI: 10.29000/rumelide.1222073]

² Öğretmen, MEB (Van, Türkiye), ramazan_palas@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0003-9133-0472

³ YL Öğrencisi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi (Van, Türkiye), furkancanyu@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-3093-554X

References experiment on research on bilingual and multilinguality

Abstract

The aim of this research is to determine the scientific studies (thesis, articles) on bilingualism or multilingualism, to determine the distribution of these works according to genres and years, and to present the bilingual and multilingual bibliography to field researchers. Document analysis, one of the qualitative research methods, was used in the research. In line with the purpose of the study, "descriptive analysis" was used in the analysis of the documents obtained by scanning the National Thesis Center database of the Council of Higher Education, Dergipark database and other indexes. As a result of the research, it was determined that 280 studies were conducted on bilingualism from 1923 to 2022 (not including the year 2022). It was found that 55% of these studies were articles (f=159), 37% were master's thesis (f=98) and 8% were doctoral thesis (f=23). It is seen that 79 studies have been carried out on multilingualism until 2022 (not including the year 2022). It was determined that 54% of these studies were written as articles (f=43), 36% as master's thesis (f=28) and 10% as doctoral thesis (f=8). When the distribution of scientific studies on bilingualism and multilingualism is examined by years, it has been determined that the first study in the literature on bilingualism was a master's thesis made in 1988. It has been found that a total of 11 studies (f=11) were conducted between 1988 and 2000 in the literature on bilingualism, a total of 5 studies (f=5) between 2001-2003, and a total of 9 studies (f=9) between 2004-2006. While a total of 14 studies (f=14) were conducted between 2007 and 2009, a total of 23 studies (f=23) were conducted between 2010-2012. It has been determined that 218 studies on bilingualism were conducted between 2013-2021. When the studies on multilingualism were examined, it was determined that the first study in this field was a master's thesis made in 1997. It has been determined that a total of 2 studies (f=2) were carried out in the literature on multilingualism between 1987-2000, a total of 4 studies (f=4) between 2001-2003, and a total of 1 study (f=1) between 2004-2006. . While a total of 4 studies (f=4) were conducted between 2007-2009, a total of 2 studies (f=2) were conducted between 2010-2012. It is possible to say that since 2013, there has been a greater increase in academic studies on multilingualism compared to previous years. It was determined that 66 studies on multilingualism were carried out between 2013-2021.

Keywords: Bilingual, multilingual, bibliography.

Giriş

İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan, doğal bir iletişim aracı olarak tanımlanan dil, bireyler arasında millî bağların oluşmasını ve kültürel devamlılığı sağlanmasını, toplumları yığın olmaktan kurtarıp millet hâline dönüşmesini, millî şuurun oluşmasını sağlayan önemli öğelerden biridir. Eker (2013:3) dili sosyal hayatın bir parçası olarak sonsuz anlam boyutları taşıyan ve bunları ileten; fiziksel, ruh bilimsel, fizyolojik, zihinsel ve toplumsal vb. pek çok olgularla ortak noktaları bulunan bir işaretler dizgesi olarak ifade ederken Koç (1996: 13) bir bilginin veya niyetin bir zihinden başka bir zihne, bir merkezden başka bir merkeze iletilmesi olarak tanımlamaktadır. Ergin (1976: 5) ise dilin insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendi kanunları içinde yaşayan ve gelişen canlı bir varlık; milleti birleştiren, koruyan ve onun ortak malı olan sosyal bir müessese; seslerden örülmüş muazzam bir yapı; temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar ve sözleşmeler sistemi olduğunu belirtmektedir. Eker (2013: 3), dil insanın fiziksel, kültürel, sosyal, ruhsal vb. tüm değerleriyle birleşip kaynaştığı için bütüncül bir tanımının yapılmasının zor olduğunu dile getirmektedir.

Gerek bireysel gerekse sosyal bakımdan kişiliğin dengeli olarak gelişmesinin yanı sıra bireyin ve toplumun çok yönlü bir gelişim göstermesinde dilin birçok işlevinin olduğunu söylemek mümkündür. Nitekim Kavcar, Oğuzkan ve Aksoy'a (2015) göre aynı dil birliği sağlanan ve aynı dili konuşan toplumların fertleri arasında sevgi ve saygı bağları oluşur. Aktaş ve Gündüz'e (2021) göre dil iletişim aracı olmasının yanı sıra insanın yetişmesine, zihinsel bakımdan gelişmesine de katkı sağlar. Çünkü insan, dille düşünür ve dil aracılığıyla yapılanları/edilenleri sezinler; sosyal ilişkilerini, kendi dışındakilerle olan iletişimini konuşmakla sağlar. İnsanların duygu ve düşüncelerini aktarabilmesi, içinde yaşadığı toplumun mensuplarıyla ya da başka toplumlarla ilişki kurabilmesi, sahip olduğu kültürel değerleri koruyabilmesi ve sonraki nesillere aktarabilmesi konuştuğu dil ile mümkün olur. Dili, bir toplumu ulus yapan bağların en güçlüsü olarak tanımlayan Aksan'a (2020) göre dil, bireylerde ulus ve tarih bilincinin oluşmasına yardımcı olur; kuşaktan kuşağa aktararak gelen dil, bireyi geçmiş ile gelecek arasındaki bağı oluşturan zincirin bir halkası durumuna getirir. Güneş'e (2021) göre dil, insanların duygu, düşünce ve gözlemlerini ifade etmesine, iletişim kurmasına, çevresiyle etkileşmesine, bireyin dünya ile bütünleşmesinin yanı sıra toplumun kültürel mirasının gelecek kuşaklara taşınmasına olanak sağlar. Nitekim Başkan da (1967: 2) dilin içinde kullanıldığı toplumun bir ürünü olduğunu, o toplumun yaşayış düzeniyle yakından ilgili olduğunu belirtmektedir. Kardaş'a (2015) göre dil bireyin sosyalleşmesini sağlayan önemli bir ögedir. Dil, bireylerin sosyal çevrelerinde gelişen olayları sorgulayarak anlamalarına, olayları farklı bakış açılarıyla değerlendirmelerine, bilgiyi üretmelerine ve kullanmalarına aracılık ederek kişisel gelişimlerine önemli katkı sağlamaktadır. Ergin'e (1976: 8) göre dil milleti ayakta tutan, bir milletin varlığını sağlayan ve devam ettiren, insan topluluğunda milli şuuru besleyen önemli bir unsurdur. Dil, toplumları millet haline dönüştüren en temel yapı taşlarından biridir. Toplumların tarihsel süreç içerisinde başlarından geçen hadiseleri ve yüklenmiş oldukları kültürel değerleri aktarma aracı olmanın yanı sıra insana insan olma hüviyetini edindiren yegâne araçtır.

İnsanoğlunun tarihsel gelişimi göz önünde bulundurulduğunda toplumların hayatında savaşlar, göçler, afetler vb. birçok felaketin yaşandığını görmek mümkündür. İnsanoğlu bu yaşanan veya bu tür yaşanma ihtimali olan olaylardan psikolojik, duyuşsal, sosyal, fiziksel, ekonomik olarak çok yönlü etkilenmiştir / etkilenebilir. Nitekim insanlar dilsel yönden de etkilenebilirler. Kara ve Şıhanlıoğlu'na (2021: 31) göre tarih boyunca insanlar doğa olayları, savaşlar bazen daha iyi bir hayat yaşama düşüncesi bazen de yeni bir yerde yaşama isteği gibi sebeplerden ötürü farklı dillerin konuşulduğu çeşitli bölgelere göç etmişlerdir. İletişim kurmak zorunda olan insan, yaşadığı ya da göç ettiği bölgede dilsel temas kurmaya başlar. Dolayısıyla bu temasın gerçekleşmesi, aynı zamanda bireyin ana dili ile bulunduğu bölgenin dili arasında bir alışverişin gerçekleşmesi anlamına gelir. Kendi dilini gittiği yerde yaşatmaya çalışan birey, aynı zamanda yeni bölgenin de dilini öğrenir. Böylece birey iki dilli birey olur. Bu durum, dünyanın çoğu yerinde iki dilli hatta çok dilli bireylerin oluşmasını kaçınılmaz kılmıştır. Bireyin iki dilli ve çok dilli olmasını sağlayan kimi sebepler kendi isteklerinden kaynaklanırken kimisi de bireyin dışında gelişen sosyal, ekonomik ve doğa olaylarından kaynaklanabilmektedir. Nitekim Ateşal (2017: 46-47) iki dilliliğin göçler/göçmenlik, eğitim-öğretim ve kurslar, meslekler ve kurumlar, sosyal ortam/tabii ortam, yaşanılan coğrafya (resmî iki dillilik), ikinci dil öğrenme isteği/hobi/ilgi alanı, ihtiyaç, evlilikler, İngilizcenin dünya dili olmasından kaynaklandığını belirtmektedir. Yukarıda belirtilen sebeplerin önemli bir kısmının ise günümüz dünyasında iletişim teknolojisinde meydana gelen gelişmelerden kaynaklandığını söylemek mümkündür. Süverdem ve Ertek'e (2020: 184) göre zannedilenin tam tersine dünya genelinde iki dilli hatta çok dilli bireylerin tek dilli bireylerden fazla sayıda olduğu artık bilinmektedir. İki dilliliğin öneminin dil bilimciler ve araştırmacılar tarafından vurgulanması bu çalışma alanının hızlı bir şekilde gelişmesini sağlamıştır. Milambiling (2011: 18) son zamanlarda çoğu ülkede yakın ekonomik ilişkiler ve hareketliliğin artmasından ötürü çok dilli toplumlarda çalışmalarında ve eğitim sistemlerinde üzerinde önemle durulan bir kavram olduğunu ifade etmektedir. Erol (2021: 81)

dünyayı çeşitlendirdiği, insanlar arasındaki diyalogun pekiştirildiği, bir zenginlik kaynağı olarak düşünülen çok dilliliğin bir farkındalık payesi olduğunu ifade etmektedir. Tunagür (2021: 13) her yaş grubunu ilgilendiren iki dilliliğin sosyoloji, psikoloji, ekonomi, dil bilim, eğitim gibi birçok disiplinle doğrudan ilgili bir alan olduğunu belirtmektedir. İki dilliliğin çok boyutlu ve bileşenli bu yapısının birçok bilim dalının iki dillilik kavramı ile ilgilenmesini sağladığını dile getirmektedir.

İki dillilik

İngilizce karşılığı “bilingualism” olan iki dillilik kavramı, Latince iki anlamına gelen “bi” ve dil anlamına gelen “lingualism” sözcüklerin meydana gelmesiyle oluşmuştur (Cengiz, 2009: 192). İki dillilik kavramı Fransızca “bilinguisme”, Almancada “zweisprachigkeit (bilingualität, bilingualismus)” olarak yer almaktadır (Oruç, 2016: 284).

İlgili alanyazın incelendiğinde iki dillilik kavramıyla ilgili farklı tanımların yapıldığı görülmektedir: Bloomfield (1933: 56) iki dilliliği her iki dili de ana dili gibi konuşup aktif bir şekilde kullanabilmek olarak tanımlarken Grosjean (2013), “İki dillilik, iki ya da daha fazla dilin (ya da lehçelerinin) düzenli olarak kullanımını ve günlük yaşantısında iki ya da daha fazla dil (ya da lehçelerini) kullanan kişiler iki dillidir.” şeklinde tanımlamıştır. Lewandowski (1984: 184) “iki dile aynı oranda hâkim olma, ikinci dilde kendisini birinci dildeki veya ana dilindeki kadar iyi ifade etme, başkalarıyla anlaşabilme ve başkalarını anlayabilme yeteneği...” olarak iki dilliliği tanımlamasına karşın Haugen (1953: 7) kişinin iki dilli olabilmesi için iki dili de kusursuz bir şekilde konuşmasının gerekli olmadığını belirtmektedir. Diebold (1961) ise bireyin iki dilli olabilmesi için ikinci dili anlamasının bile kâfi olduğunu dile getirmektedir.

İki dillilik kavramının tanımıyla ilgili net bir görüş birliğinin olmadığını söylemek mümkündür. Bu durum iki dillilik olgusunun yeryüzünde bir tek coğrafyada değil de farklı farklı coğrafyalarda farklı şekillerde görülmesinden, iki dillilik olgusunun durağan bir yapıda olmamasından kaynaklanmış olabilir. Alanyazında yapılan tanımlar incelendiğinde iki dillilik konusunda kesin ve sınırları çizilmiş bir tanım söz konusu değildir. Bu alanla ilgili çalışma yapan araştırmacıların kendi ölçütleri ve bilimsel kıstaslarına göre bir tanımlama içine girdiklerini söylemek mümkündür. Özellikle kimi tanımların dilsel unsurları ön plana çıkardığı (her bir dili bilme düzeyi, bir dilin diğer dile etkisi vs.) görülürken kimi tanımlarda da toplumsal unsurların dikkate alındığı (ikinci dil hangi amaçla öğrenilir, ne zaman kullanılır vs.) görülmektedir. Ancak tüm tanımlar kişinin birden fazla dili bilmesi ve kullanması gerçeğinde birleşmektedir (Triarhe-Hermann, 2000, Akt. Tulu).

Çok dillilik

Çok dillilik kavramının karşılığı olarak “polyglot” kullanılmaktadır. Yunanca çok anlamına gelen “poly” ile lisan anlamına gelen “glot” sözcüğünün birleşmesinden meydana gelmiştir (Webster, 1828, akt. Kara ve Şihanlıoğlu, 2021: 46). Bununla birlikte çok dillilik kavramı Fransızca “Plurilinguisme” kavramı ile anılırken bazen de çeşitli dillilik anlamına “multilinguisme” ile anılmaktadır (Saydı, 2013: 277). Kara ve Şihanlıoğlu’na (2021: 46) göre çok dillilik basit bir kavram gibi görünmesine karşın dil bilim, psikodilbilim, sosyodilbilim ve eğitim gibi disiplinlerde farklı bakış açılarıyla incelenen karmaşık bir olgudur. İlgili alanyazın incelendiğinde iki dillilikte olduğu gibi çok dillilikle ilgili birçok farklı tanım yapıldığı görülmektedir. Çok dilliliği Avrupa Komisyonu (2007) “toplumların, kurumların, grupların ve bireylerin günlük yaşamlarında düzenli olarak birden fazla dile ilişki kurma becerisi” olarak tanımlarken Saydı (2013: 277), bir birey veya topluluğun çeşitli dillerde konuşup kendisini anlatabilmesi olarak tanımlamaktadır. Milambiling (2011: 18) çok dilliliğin dünya çapında giderek büyüyen bir olgu

olarak iki veya daha fazla dilde konuşma olduğunu dile getirirken Li (2008) çok dilliliği birden fazla dilde aktif veya pasif olarak iletişim kurabilme becerisi olarak ifade etmiştir. Kara ve şıhanlioğlu'na (2021: 46) göre çok dillilik kavramı üzerine yoğun tartişmalar yapılmıştır. Çok dilli olarak etiketlenen çeşitli toplulukların tanımları ve açıklamaları, birbirlerine göre farklılık göstermektedir. Çok dillilik kavramıyla ilgili anlayış, alan uzmanlarının geçmişlerine ve ideolojilerine bağlı olarak sıklıkla değişebilmektedir. Ancak çok dilli kavramıyla ilgili ortak olan tanımlama bireyin ikiden fazla dile kendisini ifade edebilme becerisi olduğunu söylemek mümkündür.

İlgili alanyazın tarandığında yabancı dil öğretimiyle ilgili kaynakça çalışmasının (Erdem, 2009; Göçer, Tabak ve Coşkun, 2012; iftci ve Demirci, 2018) dinleme eğitiminde yapılan akademik çalışmalara yönelik kaynakça çalışmasının (Kardaş, etinkaya ve Kaya, 2018) okuma eğitimine yönelik yapılan çalışmalarla ilgili bir kaynakça çalışmasının (Bulut, Orhan ve Kırbas, 2012), iki dillilikle ilgili birçok çalışmanın yapıldığı görölmektedir (Aksu, 2021; iftci, 2021; Kaya ve Erol, 2021; Kardaş ve Kaya, 2022; Kaya ve Kardaş, 2020; şahin, Kardaş ve Görmez, 2017). Avcı ve Kurudayıoğlu (2022) yaptıkları çalışmada 1988-2021 yılları arasında yapılan iki dillilik ve Türkçe çalışmalarının yıllara göre yayın dağılımını, anahtar kelime ağı, yayın yapan yazarlar ağı, yayın yapılan ölkeler ve atıf yapılan yayınlar ağı göstermiştir. Ancak ilgili araştırmada iki dillilik ve çok dillilikle ilgili yapılan çalışmaların kaynakçası ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu yönüyle diğer çalışmalardan farklılık arz etmektedir.

Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın temel amacı, iki dillilik üzerine yapılan bilimsel çalışmaları tespit etmek ve bu alanda yapılan çalışmalarla ilgili bir kaynakça sunmaktır. Araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. İki dillilik ve çok dillilik üzerine yapılan bilimsel çalışmaların tür olarak frekans (f) ve yüzde (%) dağılımını nasıldır?
2. İki dillilik ve çok dillilik üzerine yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımını nasıldır?
3. İki dillilik üzerine yapılan bilimsel çalışmalardan meydana getirilen “İki Dillilik Kaynakçası”nda hangi eserler/çalışmalar yer almaktadır?
4. Çok dillilik üzerine yapılan bilimsel çalışmalardan meydana getirilen “Çok Dillilik Kaynakçası”nda hangi eserler/çalışmalar yer almaktadır?

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelenmesinde, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içerek yazılı dokümanlar analiz edilir. Bu tür araştırmalarda, araştırmacı ihtiyacı olan veriyi, gözlem veya görüşme yapmaya gerek kalmadan elde edebilir. Bu yönüyle doküman incelemesi araştırmacıya ekonomiklik ve zamandan tasarruf imkânı sağlar (Yıldırım ve şimşek, 2016: 189-190). Bu çalışmada iki dillilik ve çok dillilik üzerine yapılan çalışmalar taranarak araştırmanın amacı doğrultusunda veriler belirlenmiş ve betimlenmiştir.

Veri analizi

Çalışmanın amacı doğrultusunda Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanı, dergipark veri tabanı ve diğer indeksler taranarak elde edilen dokümanların analizinde “betimsel analiz” kullanılmıştır.

Betimsel analizde elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenip yorumlanır. Bu analizdeki temel gaye araştırma neticesinde elde edilen bulguları düzenleyip yorumlanmış bir şekilde okuyucuya sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 239). Araştırmada iki dillilik ve çok dillilik üzerine yapılan bilimsel çalışmalar tespit edilmiştir. Tespit edilen bilimsel çalışmaların tür olarak frekansları ve yüzdeleri, yapılan çalışmaların yıllara göre nasıl bir dağılım gösterdiği grafikler aracılığıyla/tablolastırılarak sunulmuş ve bulgular değerlendirilmiştir.

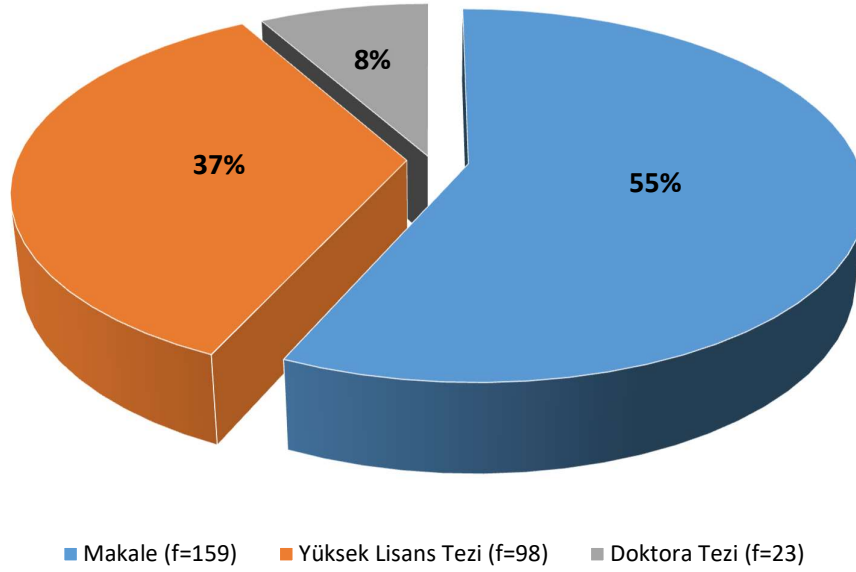
Bulgular ve yorum

Bu bölümde çalışmanın problem soruları çerçevesinde ulaşılan bulgular alt başlıklar halinde sunulmuştur.

Araştırmanın birinci sorusuna ilişkin bulgular

İki dillilik üzerine yapılan akademik çalışmaların türlerine göre yüzde (%) ve frekans (f) dağılımı Grafik 1’de sunulmuştur:

Grafik 1. İki dillilik üzerine yapılan akademik çalışmaların türlerine göre dağılımı.

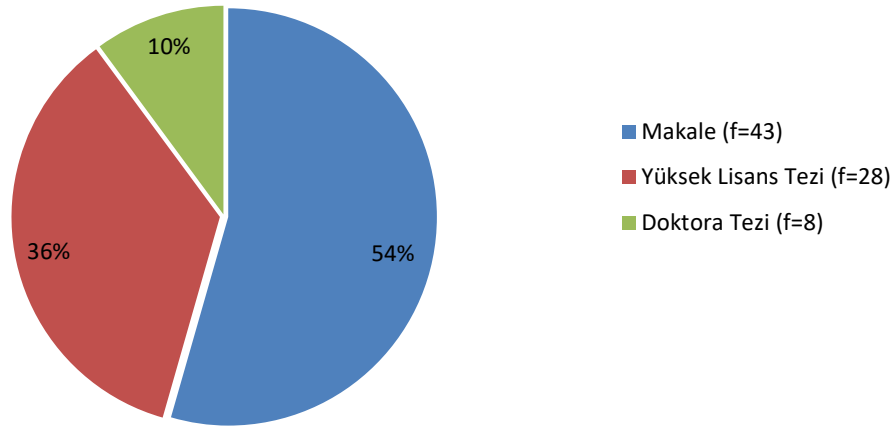
Grafik 1’de iki dillilik üzerine 2021 yılına kadar 280 adet çalışma yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalardan %55’i makale (f=159), %37’si yüksek lisans tezi (f=98) ve %8’i de doktora tezi (f=23) olarak yapılmıştır.

İki dillilik üzerine yapılan akademik çalışmaların yarısından fazlası makale türünde yapılmıştır. 1923 yılından 2021 yılına kadar 23 adet doktora tezi, 98 adet yüksek lisans tezi, 159 adet makale yazılmıştır. Buna göre yüzde ve frekans değerleri incelendiğinde “yüksek lisans tezi” ve “makale” türünden çalışmaların nicelik bakımından kısmen yeterli olduğu söylenebilir. Buna karşılık “doktora tezi” düzeyinde çalışmaların nicelik olarak az olması dikkat çekici bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Genel olarak iki dillilik üzerinde yapılan çalışmaların yetersiz olduğu, buna karşın son yıllarda nicelik olarak artarak yapılmaya devam edildiğini söylemek mümkündür. Son yıllarda makale ve lisansüstü tez

çalışmalarında iki dillilik üzerinde önemle durulması, buna bağlı olarak yapılan nitelikli çalışmaların her geçen gün artması gerekmektedir. Bu çalışmaların nicelik olarak daha az yer verilen doktora tez çalışmalarında da iki dilliliğe daha fazla yer verilmesi iki dilliliğe verilen önemin anlaşılması açısından önemli olacaktır.

Çok dillilik üzerine yapılan akademik çalışmaların türlerine göre yüzde (%) ve frekans (f) dağılımı Grafik 2’de sunulmuştur:

Grafik 2. Çok dillilik üzerine yapılan akademik çalışmaların türlerine göre dağılımı.

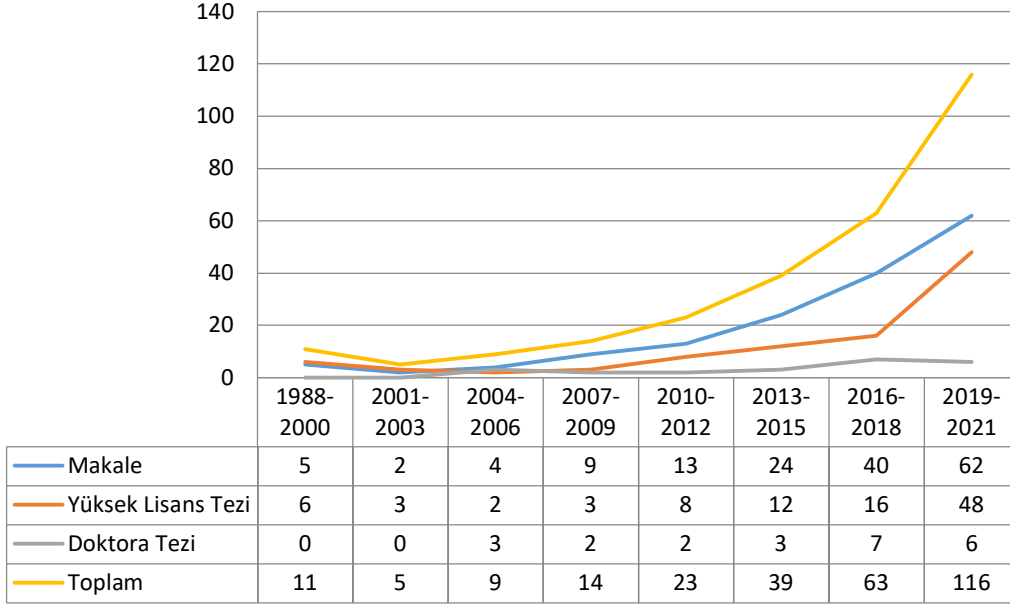

Grafik 2’de çok dillilik üzerine 2021 yılına kadar 79 adet çalışma yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalardan %54’ü makale (f=43), %36’sı yüksek lisans tezi (f=28) ve %10’u da doktora tezi (f=8) olarak yapılmıştır.

Çok dillilik üzerine yapılan akademik çalışmaların yarısından fazlası (f=43) makale türünde yapılmıştır. 1923 yılından 2021 yılına kadar 8 adet doktora tezi, 28 adet yüksek lisans tezi, 43 adet makale yazılmıştır. Buna göre yüzde ve frekans değerleri incelendiğinde “yüksek lisans tezi” ve “makale” türünden çalışmaların nicelik bakımından birbirine yakın olduğu söylenebilir. Buna karşılık “doktora tezi” düzeyinde çalışmalarının nicelik olarak diğer türlere göre daha az olması, doktora tezi düzeyinde bu konuya yeteri kadar yer verilmediği sonucunu çıkarabilir. Genel olarak çok dillilik üzerinde yapılan çalışmaların sayıca yetersiz olduğu söylenebilir. Yapılan çalışmaların bir kısmı çok dilliliği çalışma konularından biri olarak ele alırken bir kısmı da çok dilliliğin diğer dil türleri ile olan ilişkisini ele almıştır. Buradan hareketle çok dillilik konusunu temele alarak yapılan çalışmaların nicelik olarak az olduğu bulgulanmıştır.

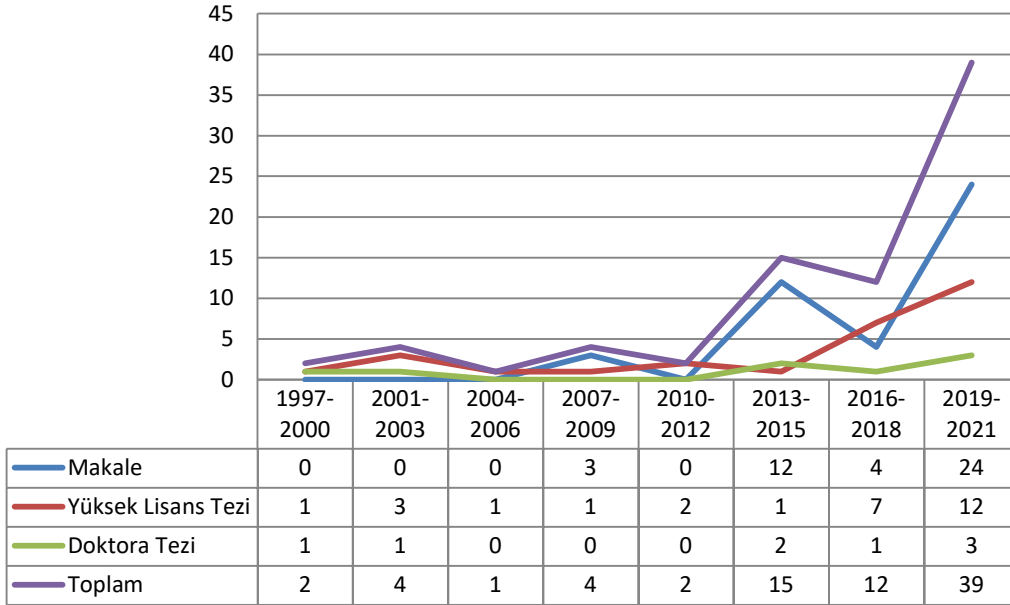
Araştırmanın ikinci sorusuna ilişkin bulgular

İki dillilik üzerine yapılan akademik çalışmaların yıllara göre dağılımı Grafik 3’te sunulmuştur:

Grafik 3. İki dillilik üzerine yapılan akademik çalışmaların yapıldıkları yıllara göre dağılımı.

Grafik 3 incelendiğinde iki dillilik ile ilgili yapılan çalışmaların nicelik bakımından genel olarak yıllar ilerledikçe artma eğilimi gösterdiği görülmektedir. Bu durum, iki dilliliğe olan ilginin ve verilen önemin her geçen gün artmasından kaynaklı olarak ilgili alan yazında kendine daha çok yer bulmaya başladığı şeklinde yorumlanabilir. İki dillilikle ilgili alan yazında ulaşılan ilk çalışma 1988 yılına ait bir yüksek lisans tezidir. 1988-2000 yılları arasında iki dillilik ile ilgili alan yazında toplam 11 çalışma (f=11) yapılmıştır. 2001-2003 yılları arasında toplam 5 çalışma (f=5) yapılırken 2004-2006 yılları arasında toplam 9 çalışma (f=9) yapılmıştır. Grafik 2 incelendiğinde iki dillilik üzerine yapılan çalışmaların yıl aralıkları dikkate alındığında düzenli olarak artış gösterdiği görülmektedir. Buna göre 2007-2009 yılları arasında toplam 14 çalışma (f=14) yapılırken 2010-2012 yılları arasında ise toplam 23 çalışma (f=23) yapılmıştır. 2013 yılından itibaren iki dillilik üzerine yapılan akademik çalışmalarda önceki yıllara göre daha fazla artışın olduğu söylenebilir. 2013-2015 yılları arasında iki dillilik üzerine yapılan toplam akademik çalışma sayısı 39 iken 2016-2018 yılları arasında 63 çalışma, 2019-2021 yılları arasında ise en yüksek sayıya ulaşarak 116 çalışma yapılmıştır.

Çok dillilik üzerine yapılan akademik çalışmaların yıllara göre dağılımı Grafik 4'te sunulmuştur:

Grafik 4. Çok dillilik üzerine yapılan akademik çalışmaların yapıldıkları yıllara göre dağılımı.

Grafik 4 incelendiğinde çok dillilik ile ilgili yapılan çalışmaların nicelik bakımından genel olarak yıllar ilerledikçe arttığı görülmektedir. Bu durum, tıpkı iki dillilikte olduğu gibi çok dilliliğe de olan ilginin ve verilen önemin her geçen gün artmasından kaynaklı olarak ilgili alan yazında kendine daha çok yer bulmaya başladığı şeklinde yorumlanabilir. Çok dillilikle ilgili alan yazında ulaşılan ilk çalışma 1997 yılına ait bir yüksek lisans tezidir. 1997-2000 yılları arasında çok dillilik ile ilgili alan yazında toplam 2 çalışma (f=2) yapılmıştır. 2001-2003 yılları arasında toplam 4 çalışma (f=4) yapılırken 2004-2006 yılları arasında toplam 1 çalışma (f=1) yapılmıştır. Grafik 4 incelendiğinde çok dillilik üzerine yapılan çalışmaların yıl aralıkları dikkate alındığında düzenli olarak artış gösterdiği söylenemez. Buna göre 2007-2009 yılları arasında toplam 4 çalışma (f=4) yapılırken 2010-2012 yılları arasında ise toplam 2 çalışma (f=2) yapılmıştır. 2013 yılından itibaren çok dillilik üzerine yapılan akademik çalışmalarda önceki yıllara göre daha fazla artışın olduğu söylenebilir. 2013-2015 yılları arasında çok dillilik üzerine yapılan toplam akademik çalışma sayısı 15 iken 2016-2018 yılları arasında 12 çalışma, 2019-2021 yılları arasında ise en yüksek sayıya ulaşarak 39 çalışma yapılmıştır.

Araştırmanın üçüncü sorusuna ilişkin bulgular

İki dillilik ile ilgili akademik çalışmalar

Lisansüstü tezler

Abaıs, H.F. (2021). *Bir vaka çalışması: iki dilli çocukların kod değiştirme mekanizmaları*. Başkent Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Adıyaman, E. (2020). *Bikültürel kimlik ve Türk-Alman iki dilli olan öğrencilerin İngilizce öğrenime dair inançları arasındaki ilişki*. Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Ağca, Ö. (2012). *Normal gelişim gösteren ve dil bozukluğu olan tek dilli çocuklar ile ikidilli çocukların kavram gelişimlerinin karşılaştırılması*. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Ağırman, F. (2019). *İki dilli ortaokul öğrencilerinin Türkçe öğrenimi üzerine bir değerlendirme (Batman örneği)*. Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Akbuğa Y.E. (2020). *Türkçe ve İngilizce konuşan iki dillilerde zamansal jestlerin kullanılan dile ve İngilizce yeterliliğine göre karşılaştırılması*. Koç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akman, U.C. (2019). *Türkçenin iki dillileştirilmiş sözlüğü: a2 seviyesinde bir model önerisi*. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Aksu, M. (2021). *Fransa'da ilköğretim okullarındaki iki dilli Türk öğrencilerin konuşma kaygısı*. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Akyol, Ö. (2009). *Türkçenin iki dilli bir çocuk tarafından edinimi: bir durum çalışması*. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Alaca, F. (2011). *İki dilli olan ve olmayan öğrencilerde okul yaşam kalitesi algısı ve okula aidiyet duygusu ilişkisi*. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Alekel, M.A. (2021). *Arapça öğretiminde iki dillilik sorunu ve zorlukları*. İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Arı, T.G. (2015). *İki dilli Türk çocuklarının ve velilerin ana dili Türkçeyi öğrenme tutumları (Aisne bölgesi-Fransa örneği)*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Atar, C. (2012). *İki dilli Türkler Türkçe tahmin koşul cümlelerini tek dilli Türklerden farklı mı işliyor?*. University Of Newcastle Upon Tyne, Yurtdışı Enstitü, Northumberland.
- Atasoy, G. (2021). *İki dillilere Türkçe öğretiminde 21.yüzyıl becerileri ve yenilenmiş bloom taksonomisine dayalı etkinlik tasarımı*. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Atasoy, İ.O. (2020). *Türkçe ve Bulgarca konuşan iki dilli bireylerde düzenek kaydırımı ve karıştırımı*. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Ateş, S. (1997). *İki dillilerin edimsel dil edinci*. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Avcı, S. (2019). *Tunus'ta yabancı dil olarak Türkçe öğretimine iki dilliliğin etkisi*. Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Ayanoğlu, M. (2015). *Okul öncesi eğitimde iki dilli çocukların sosyal gelişimi*. Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Aydın, Ö. (2021). *İki dillilik olgusunun öğrencilerin öyküleyici metin yazma becerilerine biçim özellikleri bakımından yansımaları*. Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Baklavacı, S. (2013). *Fransa'daki iki dilli (Fransızca-Türkçe) çocuklarda dil kullanımı ve Fransızca yazı dili yeterlilik değerlendirmesi*. Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Başaran, B.T. (2021). *Akademik sözlük bilimi açısından İngilizce-Türkçe iki dilli sözlükler üzerine bir inceleme*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bayat, A. (2016). *İki dillilik bağlamında İngiltere'de yaşayan Türk çocuklarının ana dili Türkçeyi öğrenme durumları*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bilgiç, M. (2016). *Batı Avrupa'da iki dilli Türk çocuklarının yazılı Türkçe kelime sıklıkları: Fransa örneği*. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Boğa, K. (2019). *Soru sorarak okuma stratejisinin iki dilli 7. sınıf öğrencilerinin özet çıkarma becerilerine etkisi*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Boz, S. (1995). *Türkiye'de ikinci dil ortamında yetişen ergenlik çağındaki iki dilli gençler arasındaki düzenek değiştiriminin iletişimsel etkisi*. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Büyüknisan, E. (2003). *İki dilli yetişkinlerde değiştirgenlerin yeniden uyarlanması*. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

- Chahlı, N.C. (2019). *İki dillilerin çeviri edinci*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Canan, N. (2012). *Okul öncesi dönem çocuklarda iki dilliliğin zihin kuramı gelişimi üzerine etkisi*. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Canatan, N. (2019). *İngilizce iki dillilerde bellek yanılması üzerine bir araştırma*. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Cengiz, A.K. (2006). *Dil kültür ilişkisi ağıısından Hatay'da iki dillilik*. Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Çelik, M. (2019). *İngilizce öğrenen tek ve iki dilli öğrencilerin kiplik birimleri ediniminin araştırılması*. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Çetin, Y. (2019). *İki dilli öğrencilerin matematik dersindeki öğrenme güçlüklerinin incelenmesi*. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çetinkaya, S. (2015). *İki dillilik ve çeviri*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çoban, M. (2018). *Türkçe-Fransızca iki dillilerde Türkçenin terk edilmesinin ve dil kaybının sebepleri*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Demirdöven, G.H. (2016). *Duisburg/essen Üniversitesi'nde öğrenim gören Türkçe öğretmeni adaylarının iki dillilik olgusuna yönelik görüşleri*. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Doğan, E. (2017). *Mübadale sonrası Yunanistan'da iki dilli Küçük Asya şarkıları*. İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Doğan, H. (2017). *İki dilli öğrencilerin Türkçe yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesine yönelik bir araştırma (Şanlurfa örneği)*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dulkadiroğlu, S. (1999). *Almanya'da ilköğretim okullarındaki iki dilli sınıflarda Türkçe öğretimi (2 cilt)*. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ege, H.Y. (2019). *Hatay Döver mahallesi'nde iki dillilik konusunda bir etnografik çalışma*. Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Elçin, D. (2014). *İki dilliliğin yabancı dil becerileri üzerine etkisi: tek dilli ve iki dilli öğrencilerin karşılaştırılması*. Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Elmas, S.H. (1994). *Almanca-Türkçe iki dilli öğrencilerde Türkçe dil bilgisi becerileri*. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Er, F. (2018). *Türkçe-İngilizce iki dilli bir ortamda kullanılan yazma stratejileri: bir durum çalışması*. İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erbakan, N.T. (2020). *Anaokulunda Türkçe ve İngilizcenin iki dilli ediniminde dil alaşımı*. Bahçeşehir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Erdoğan, E. (2015). *İngiltere'de yaşayan Türkçe ve İngilizce konuşucusu sıralı iki dilli çocukların dil gelişim performanslarının özgül dil bozukluğu riski ağıısından incelenmesi*. Anadolu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Ergin, S.A. (2019). *Türkçe İngilizce iki dillilerin edilgen tümce üretiminde söz dizimsel hazırlamanın etkileri*. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ergüt, S.E. (2021). *Türkçe ve Türk kültürü dersi alan yurt dışındaki iki dilli Türk çocuklarının miras dil konuşma kaygılarının incelenmesi*. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ertekin, D. (2003). *Erken dil ediniminde iki dilliliğin etkisi*. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Eser, F. (2021). *İki dilli Suriyeli çocuklar için Türkçe temel kavramlar ölçeğinin geliştirilmesi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bolu.

- Ersersin, S. (2018). *Tek dilli Türkçe ve iki dilli Türkçe-Kürtçe konuşan dil bozukluğuna sahip çocukların morfolojik ve sentaktik özelliklerinin incelenmesi*. Anadolu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Eteke, C. (2017). *İki dilli ortamda dil öğrenme stratejileri: bir durum çalışması*. İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güneşer, S. (1998). *Konuşmacı ve konuların iki dillilikteki rolleri*. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Gürbüz, R. (2016). *İki dilli öğrencilere yönelik ölçme ve değerlendirmede merkezi sınavlar: Hollanda örneği*. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Gürleyen, Ş. (2014). *Makedonca Türkçe iki dilli bireylerde Makedonca söz diziminin Türkçe söz dizimine etkisi*. Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Güven, A. (2021). *Bebeklerin iki dil edinimine ilişkin ebeveynlerin deneyim ve görüşleri*. Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Hamarat, H. (2019). *İkinci dil eğitimi almayan tek dilli okul öncesi dönem çocukları ile iki dilli veya ikinci dil eğitimi alan okul öncesi dönem çocuklarının alıcı ve ifade edici dil gelişim düzeylerinin karşılaştırılması*. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Hussein, D.F.M. (2019). *Geç iki dillilerde gürültüde konuşmayı ayırt etme becerisi*. Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İnce, F. (2012). *Türkçe-İngilizce iki dilli çocuklar ve yetişkinlerde İngilizcedeki tanımlık sisteminin kullanımı*. Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Jamrji, F.J.B. (2021). *İki dilli Irak Türkmenlerinin yabancı dil olarak Türkiye Türkçesi öğreniminde televizyonun rolü*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kanar, S. (2020). *Çocuklarda Türkçe-Fransızca iki dillilik*. Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Karapınar, Y. (2021). *Türkçe Almanca iki dilli ve Türkçe tek dilli Türkçe öğretmeni adaylarının yazılı metinlerinde üstsöylem belirleyicileri*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bolu.
- Kardaş, H. (2021). *İki dilli öğrencilerin Türkçe dinleme yeterlikleri (tutum, kaygı ve dinleme stratejilerini uygulama) ve bu yeterliklerinin bazı değişkenlerle ilişkisi*. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Karlı, Y. (2015). *Bilişsel esneklik, iki dillilik ve üstbilişsel kararlar arasındaki gelişimsel bağlantılar*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kayadipli O., S. (2021). *4 yaşındaki Türkçe-İngilizce iki dilli bir çocuğun dil gelişimi üzerine betimsel bir vaka çalışması*. Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kazan, Z. (2006). *Yurt dışında yaşayan Türk kökenli çocukların iki dillilik kaynaklı dilsel sorunları*. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kocaoğlu, G. (2019). *Arapça-Türkçe iki dilli bireylerin Arapça ve Türkçeye yönelik dil tutumları*. Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Koşan, Y. (2015). *Okul öncesi eğitimin iki dilli çocukların okula hazır bulunuşluklarına etkisinin incelenmesi*. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kurt, D. (2020). *Türkçede ve İngilizcede odak işleme: tek dilli ve iki dillilerde dil işleme üzerine bir çalışma*. Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Mamirova, C. (2012). *Kırgızistan'da iki dilli yüksek öğretimin durumu ve sosyal-pedagojik gelişme eğilimi (Bişkek yüksek öğretim kurumları örneğinde)*. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bişkek.

- Mergen, F. (2010). *İki dilli bireylerin anadilinde ve ikinci dilinde dilbilgisel ve anlambilimsel işlemelerinin nörodilbilimsel açıdan incelenmesi*. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Mumcu, M. (2020). *Türkçenin iki dillileştirilmiş sözlüğü: a1 seviyesinde bir model önerisi*. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Omar, M.M.S. (2016). *Öğretmen ve öğrenci gözü ile soydaş iki dillilere Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme (Arapça ve Türkçe bilen Kerkük Türkmenleri örneği)*. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Oral, M. (2019). *Hitit kralı ı. Hattuili'nin akkadça-hititçe iki dilli yıllıklarının (cth 4) Akkadça ve Hititçe versiyonlarının karşılaştırılmalı filolojik değerlendirmesi*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Oturak, E.H. (2021). *Okul öncesi öğretmenlerinin iki dillilik, iki dilli çocuklar ve iki dilli eğitim ile ilgili inançlarının incelenmesi*. Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Öğmen, K. (2021). *Öğrencilerdeki iki dillilik olgusunun fen bilgisi ders başarısı ile ilişkisi*. Ordu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ordu.
- Özdemir, F. (2008). *Erken iki dillilikte okuma edinimi: İngilizceyi ikinci dil olarak edinen Türk çocuklardan örnekler*. Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özdemir, U. (2021). *Tek dilli ve iki dilli olan Türk çocuklarının çalışma belleği performanslarının karşılaştırılması*. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özdemir, H. (2016). *Ortaokul beşinci sınıfta okuyan iki dilli öğrencilerin yazma becerilerinin değerlendirilmesi*. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Özdemir, M.Ç. (1988). *Federal Almanya'daki Türk işçi çocuklarının eğitim sorunları açısından iki dillilik ve iki kültürlülük ile ilgili eğitim modelleri*. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özkaynak, O. (2020). *Gelişmekte olan iki dilli bireylerin diller arası geçişlilik uygulamaları, yabancı dil sınıf kaygısı, yeniden kavramsallaştırılmış ikinci dil motivasyonel benlik sistemi ve yabancı dil başarısı üzerine bir yapısal eşitlik modeli*. İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özpolat, E.A. (2019). *İki dilli öğrencilerin üstdil farkındalıklarının yabancı dil olarak İngilizce öğrenimiyle ilişkisi*. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Özpolat, M. (2020). *Erken çocukluk döneminde iki dilliliğin çocukların alıcı ve ifade edici dil gelişimine etkisinin incelenmesi*. İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Pekgeñç, Y. (2019). *Sınıf öğretmenlerinin iki dilli sınıflarda yaşadığı eğitsel ve iletişimsel sorunlara ilişkin görüşleri*. Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Rathert, S. (2013). *Türk öğrencilere İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminde iki dillilik tekniklerinin kullanımı: öğrenci özyeterliği ve algıları üzerine etkisi (örnek olay çalışması)*. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Rezzagil, M. (2011). *5-8 yaş iki dilli çocukların Türkçe artikülasyon özelliklerinin sesbilgisel (fonolojik) süreçler açısından incelenmesi*. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sarı, M. (2001). *İki dilli çocukların okuma yazma öğrenirken karşılaştıkları güçlükler*. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Su, F.Y. (2020). *Okul öncesi eğitime iki dilliliğin yansımaları: etnografik bir durum çalışması*. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Şahin, Y. (2016). *İki dilli ve tek dilli öğrencilerin yabancı dil öğrenmede kullandıkları öğrenme stratejilerinin belirlenmesi*. Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Şihanlıoğlu, Ö. (2021). *Türkiye'deki Suriyeli geç iki dilli bireylerin yazılı anlatımları üzerine bir hata analizi*. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

- Tekeli, F. (2017). *İki dilli öğrencilere Türkçe öğretiminde malzeme kullanımı: Almanya örneği*. Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Tulu, Y. (2009). *Ana dili Türkçe olan ve ana dili Türkçe olmayan 4-7 yaş (iki dilli) çocukların dil düzeylerine etki eden faktörlerin incelenmesi*. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Tutar, H. (2021). *Altınözü ilçesinde yaşayan iki dilli konuşurların ağız özellikleri*. Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Ustabulut, M.Y. (2014). *İki dilli Türk çocuklarına Türkiye Türkçesi öğretiminde sesli okuma hataları ve bu hataların düzeltilmesi için yapılabilecek yöntem ve teknikler: Romanya örneği*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Uzun, O. (2018). *Seçici dinleme stratejisinin iki dilli 5. sınıf öğrencilerinin not alma ve özet çıkarma becerilerine etkisi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Yahya, M. (2020). *İki dilli katılımcılarda dil ve bozucu etki kontrolünün birleştirilmiş stroop ve dil değiştirme görevi yoluyla incelenmesi*. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yarkin, M. (2021). *Seçilmiş dil odaklı erken iki dillilikte düzenek*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yavuz, E. (2021). *Mikro öğretim yönteminin iki dilli yedinci sınıf öğrencilerin yazma becerilerine etkisi*. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Yıldız, M. (2020). *İngilizcenin yabancı dil olarak öğrenilmesinde iki dilliliğin ve çok dilliliğin etkileri*. Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Yüksek, S.S. (2013). *İki dillilik ve yabancı dil öğrenimine karşı tutumlar*. Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Yılmaz, N. (2016). *Kürtçe-Türkçe konuşan iki dilli yetişkin bireylerin sözel akıcılık becerilerinin incelenmesi*. Anadolu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Doktora tezleri

- Achemt, K.İ. (2005). Yunanistan'da (Batı Trakya'da) iki dilli eğitim veren azınlık okullarında Türkçe ve Yunanca öğrenim gören öğrencilerin okuduğunu anlama ve yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Akdoğan Öztürk, S. (2018). İki dil, iki kültür: Fransa'da yaşayan üçüncü kuşak Türkler. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Altınparmak Yılmaz, H.M. (2020). Avustralya'da yaşayan Türklerin dil görünümünün iki dillilik bağlamında incelenmesi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bican, G. (2017). Danimarka'da Türkçe-Danca konuşan öğrencilerin dil görünümünün iki dillilik temelinde incelenmesi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bingöl Arslangilay, A.S. (2013). 3. kuşak Türk çocukları ve iki dilli-iki kültürlü eğitim modelleri: Hessen eyaleti koala projesi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Cangır, H. (2018). İki dillilerin zihin sözlüğünde gerçekleşen birinci ve ikinci dildeki eş dizimli sözcük işleme ilişkisinin incelenmesi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çalışkan, N. (2009). Kavramsal anahtar modeliyle iki dilli çocuklara metafor ve deyim öğretimi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çelik, Y. (2016). Fransa'da yaşayan iki dilli Türk çocuklarına öz düzenleyici öğrenme stratejileriyle Türkçe öğretimi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Çiftçi, S. (2021). Okul öncesi eğitim programındaki etkinliklerin iki dilli çocukların Türkçe dil gelişimine etkisinin incelenmesi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.

- Demiray, F. (2014). Sözcüksel erişim sürecinde dil seçimi: iki dilliler üzerine deneysel bir çalışma. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erdil, Z. (2012). Hollanda'da yaşayan iki dilli ve Türkiye'de yaşayan tek dilli Türk çocukların dil özelliklerinin sohbet ve öyküleme dil örneği bağlamlarında karşılaştırılması. Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ermağan, E. (2021). Alanya örneğinde Almanca-Türkçe iki dillilik: ses, yapı ve anlambilim açasından toplumdilbilimsel bir inceleme. Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Genç, S. (2011). İki dillilikte dil ekonomisi (Almanca-Türkçe) ve dil kullanımına yansımaları. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- İşçi, C. (2019). İki dilli ortaokul öğrencilerinin konuşma-dinleme becerilerine ilişkin öz yeterlikleri ve Türkçe dersinde karşılaştıkları sorunlar. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Karadağ Evirgen, ř. (2016). Çeviride iki dillilik sorunsalı: öz çeviri ve yazar-çevirmenler. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Küçükali, E. (2021). İkinci dil, üçüncü ve daha fazla dil öğrenenlere yönelik iki dilli ve çok dilli öğretmenler tarafından hazırlıklı ve hazırlıksız olarak kullanılan dillerarası geçişlilik pedagojileri. Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Mergen, F. (2016). Türkçe-İngilizce konuşan iki dilli bireylerin her iki dildeki duygu sözcüklerini görsel sözcük tanıma yöntemi ile algılamaları üzerine psikodilbilimsel inceleme. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Molali, N. (2005). Romanya Türk toplulukları örneğinde iki dillilik. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Monırifar, M. (2018). Görsel iletişim ortamlarında iki dilli tipografik sorunları ve uygulama çalışmaları. Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Taghızadehzonuz, R. (2021). İki dilli toplumlarda baskın dilin diğer dil üzerindeki aşındırma etkisi: Azerbaycan Türkçesi-Farsça örnekleme üzerine bir araştırma. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yaman, B. (2005). Eğitimde drama yöntemi ile Türkçe öğretiminin iki dilli olan ve olmayan ilköğretim 5.sınıf öğrencilerinin akademik başarı ve tutumlarına etkisi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Varol, O. (2014). Türkçe-Kürtçe dil etkileşimi: iki dilli konuşuculara ait verilerdeki dilbilimsel görünümler. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yazıcı, Z.G. (2007). Birinci ve ikinci dili Türkçe olan iki dilli çocukların Türkçe'yi kazanımlarına dil merkezli okul öncesi eğitim programının etkisi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Makaleler

- Abukan, M. (2021). Gürcistan'da iki dilli öğrencilerin Türkçeyi öğrenme durumlarına ilişkin öğretmen görüşleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (25), 968-986.
- Açar, Z. ve Kasap, S.(2021). Pıvaneka helwesta zımanê serî (phzs) jı bo duzımanan: xebata têbarî û pêbaweriyê. *şarkiyat*, 13(1), 187-203.
- Ahmet, İ. K. (2006). Yunanistan'da (Batı Trakya'da) azınlık eğitim sistemi içinde iki dilli (Türkçe-Yunanca) azınlık ilkokulları. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 6 (1), 1-12.
- Aggun, N. (2021). Bilingualism and the brain. *Artuklu İnsan ve Toplum Bilim Dergisi*, 6 (2), 138-144.
- Akkaya, N. ve İşçi, C. (2015). İki dilli ortaokul öğrencilerin Türkçe dersine yönelik görüşleri. *International Journal of Languages Education and Teaching*, 3(1), 303-318.

- Akkaya, N. ve İşçi, C. (2016). Akademik çevrenin iki dillilik kavramı hakkındaki görüşleri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 2, 328-343.
- Akıncı, M. A. (2016). Türkçe-Fransızca bilen iki dilli çocuk ve gençlerin Fransızca öğreniminde yaptıkları hata ve düzeltmeler. *Turkophone*, 2 (2).
- Akıncı, M. A. (2021). Cognate and non-cognate lexical access in turkish of bilingual and monolingual 5 years-old nursery school children. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, Tek Dilli ve İki Dilli Topluluklarda Türkçenin Edinimi: Hatice Sofu Armağanı (Konuk Editörler: Feyza Altınkamış - Aslı Altan), 89-113.
- Akıncı, M. A. (2016). Fransa'daki Türkçe-Fransızca iki dilli çocuklarda öykü metinlerinde perspektif gelişimi. *Turkophone*, 2(2).
- Aksu, M. ve Özdemir, M.(2020). Fransa'da yaşayan Türk iki dilli ilkököl öğrencilerinin dil seçimleri ve konuşma kaygıları. *International Journal of Teaching Turkish As Foreign Language*, 3(2), 1-25.
- Aktan Kerem, E. (2013). Almanya'da okul öncesi sistemi içerisinde yürütülen Türk/Alman iki dilli eğitim projeleri üzerine bir inceleme. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 20(20), 115-124.
- Aktan-Erciyes, A. (2020). Effects of second language on motion event lexicalization: comparison of bilingual and monolingual children's frog story narratives. *Journal Of Language And Linguistic Studies*, 16(3), 1127-1145.
- Akyıldız Ay, D. (2021). İki dilli sözlüklerde yansıma sözcüklerin tanımlanma sorunları. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 70-88.
- Alieva, A. (2018). кыргызский героический эпос «манас» в биловой академической серии “эпос народов сср”. *Folklor Akademi Dergisi*, 1 (1), 35-52.
- Alptekin, C. (2013). İki dillilikte dillerin ilişki ve etkileşimi: nedenler ve sonuçlar. *Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi*, 6 (2), 170-178.
- Altındağ Kumaş, Ö. (2020). Effectiveness of the big math for little kids program on the early mathematics skills of preschool children with a bilingual group. *Participatory Educational Research*, 7(2), 33-46.
- Aşçı, U.D. (2013). İngiltere'deki Türkçe konuşan toplumda iki dillilik (bilingualism) ve dil karmaşası (interference). *Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü*. 101-107.
- Ataş, Ş. (2021). İki dillilik bağlamında arapça tümcelerde Türkçe tümceiçi kod değiştirimi: Mardin örneği. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(2), 79-87.
- Ateşal, Z.(2017). İki dillilik ve çift dillilik. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(7), 1-12.
- Aydınbeğ, C. & Kızıltoprak, Ş. (2021). l'utilisation de l'alternance codique comme strategie de communication chez les apprenants bilingues franco-turcs. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (47), 45-60.
- Aydın, İ.S. (2013). İki dilli Türk öğrencilerin yazılı anlatım becerilerine yönelik bir durum çalışması. *Turkish Studies*, 8(9), 657-670.
- Aydın, G. & Gün, M. (2018). Çok uluslu aileye sahip iki dilli çocukların Türkçe sözlü dil becerilerinin yanlış çözümleme yöntemine göre incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(2), 325-342.
- Aydın, B. (2020). Reading comprehension skills and syntactic comprehension skills of bilingual children: from a linguistic perspective. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (19), 650-660.
- Aykaç, N. (2016). İki dillilik bağlamında Kürtçeden Türkçeye çevrilen bazı ifadeler. *International of Kurdish Studies*, 2(2), 238-249.
- Bakırlı, Ö.C. (2008). İki dillilikte beyin ve zekâ. *Dil Dergisi*, 140, 32-42.
- Bağcı Ayrancı, B., Mete, F. & Keskin, H. (2017). İki dilli Türk çocukları için “Türkçe ve Türk kültürü” kitaplarının yanlışları, eksiklikleri. *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 2(2), 16-55.

- Bal, M. & Aksu Demiral, G. (2021). Dünyada dil eğitimi uygulamaları: milli eğitim bakanlığı politikalarının göçmenlerin dil eğitimi ve iki dilli eğitim açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi, Türkiye’de ve Dünyada Göçmen Eğitimi*, 50(1), 51-77.
- Banko Bal, Ç., Ketenci, M. & Akman, B. (2020). Okul öncesi dönemdeki iki dilli çocukların ebeveynlerinin ve öğretmenlerinin iki dillilik ile ilgili görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 1695-1725.
- Baskin, S. (2018). Why should bilingualized dictionary of Turkish be used in teaching Turkish as a foreign language. *European Journal Of Educational Research*, 7(2), 319-327.
- Baştuğ, D. & Kara, Ş. (2018). İki dilli Türk çocuklarının ana dil öğretimine ilişkin aile görüşleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Özel Sayısı*, 31-42.
- Bayrak, A. & Üstün, B. (2020). Almanya’da iki dilli yetişen Türk çocuklarının Türkçe yazma becerileri üzerine bir çalışma. *Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*, 8 (2), 350-365.
- Beceren, S. (2010). Ardışık iki dilli çocuklar ile tek dilli çocuklarda üstdillibilimsel gelişimin karşılaştırılması. *International Journal Of Educational Researchers*, 1(1), 28-40.
- Bekar, B. (2021). Avrupa’daki Türkler için Türkçenin önemi. *Kamu Yönetimi Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi (KYE)*,1(1), 129-140.
- Bekar, B. (2018). Belçika’da Türkler ve Türkçe. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (11), 15-26.
- Bekar, B. (2013). Almanyada Türkler ve Türkçe. *Journal of Turkish Studies*, 8(8 (9)), 771-787.
- Bekar, B. (2012). Almanyada yaşayan Türkler ve Almancanın Türkçeye etkisi. *Türk Dilleri Araştırmaları*, 22(2), 135-142.
- Belet, Ş.D. (2009). İki dilli Türk öğrencilerin ana dili Türkçeyi öğrenme durumlarına ilişkin öğrenci, veli ve öğretmen görüşleri (Fjell ilköğretim okulu örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 71-85.
- Bezicioğlu Göktolga, İ. (2016). Home language skills of the third-generation Turkish-Dutch bilingual children in the Netherlands. *Journal Of Language Education And Research*, 2(3), 1-15.
- Bican, G. (2021). Türkçenin iki dillilere ana dili olarak öğretimi: yaklaşım ve hedefler. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi, 2021 Yunus Emre ve Türkçe Yılı Türkçe Öğretimi Özel Sayısı*, 90-97.
- Bican, G. (2017). İki dilliliğin tanımlanması ile kuramsal tartışmalar ve güncel yaklaşımlar. *Ana Dili Eğitim Dergisi*, 5/2, 353-366.
- Biçer, N. ve Alan, Y. (2018). İki dillilik bağlamında Suriyeliler üzerinde Türkçenin etkisi. *Yeni Türkiye Dergisi*, Sayı: 100, 346-351.
- Bölükbaşı-Kaya, F., Hançer, F.B ve Golynkala, A. (2019). İki dillilik: tanımı ve türleri üzerine kuramsal tartışmalar. *International Journal of Languages Education and Teaching*, 7(2), 98-113.
- B. Eyüp ve E. B. Güler. (2020). İki dilli Türk çocukların dil tercihleri ve bu tercihlerinin sebepleri: Londra örneği". *Researcher*, C. 8, Sayı. 3, 1-24,
- Can, C. , Kutluca Canbulat, A. N. (2019)."Effect of using reflective diaries in teaching Turkish on bilingual students’ academic achievement and writing skills". *Eurasian Journal Of Educational Research*, 19,1-26.
- Celtek, A. (2014). Rodos’taki Türkçe-Yunanca iki dilli konuşucuların Türkçesinde Yunancanın etkisi. *Journal Of Language And Linguistic Studies*, 10 (1), 163-177.
- Cengiz, K. ve Türk, H. (2009). Hatay’da iki dillilikten kaynaklanan dil karmaşası. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 6, 190-208.
- Çakır, M. (1993). Zur frage des zweitspracherwerbs. *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*.

- Çakır, M. (2001). Almanya'daki Türk çocuklarının okulöncesi eğitim sürecinde Almancayı ikinci dil olarak edinmelerini etkileyen olgular. *TÖMER Dil Dergisi*, (107), 34-43.
- Çiftci, A. & Townsend, A. (2018). Why important is learning Turkish as a mother tongue for bilingual students in England?. *Journal Of Language Education And Research*, 4(2), 122-136.
- Çakır, Ö., Aksan, Y., Alıcı, D. & Dönük, D. (2011). İki dilli yetişkinlerin sesli düşünme yöntemi kullanılarak metin işleme süreçlerinin belirlenmesi. *Dil ve Edebiyat Dergisi*, 5 (1), 39-79.
- Çelik, M. (2021). Tek sözcük döneminde dil - zihin ilişkisi, iki dillilik ve iletişimdeki işlevselliği (12. ve 13. aylar). *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, (17), 481-512.
- Çelik, M.E. (2020). İki dillilik ve Bulgaristan Türklerinin iki dilliliği üzerine bir inceleme. *Trakya Üniversitesi Edebiyatı Fakültesi Dergisi*, 10(20), 241-262.
- Çetintaş, B.G. ve Yazıcı, Z. (2016). Erken çocukluk döneminde anaokulu ve anasınıflarında iki dilli eğitim uygulamaları ve deneyimleri üzerine öğretmen görüşleri. *Mediterranean Journal of Humanities*, 5-2, 173-187.
- Çetintaş, B. G. (2016). Zur entwicklung eines deutschsprachigen masterstudienengangs, der zur arbeit und beratung in bilingualen kitas und vorschulen qualifiziert. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 0 (36),1-18.
- Çıkrıkçı, S. S. (2010). Die zusammenfassungsstrategien der bilingualen und monolingualen schüler innen. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 50(1), 145-162.
- Demiray, F. (2015). İki dillilik bağlamında düzenek değiştirme olgusunun temel çerçeve modeline göre incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 26-39.
- Demirel, G. (2019). İki dillilik ve Hollanda'daki iki dilli Türk çocuklarının ana dilleri ve hâkim dilleri arasındaki ilişki üzerine bir inceleme. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 1312-1339.
- Demirdöven, G.H. ve Okur, A.(2017). İki dilli Türkçe öğretmeni adaylarının iki dillilik olgusuna yönelik görüşleri (Duisburg/Essen üniversitesi örneği). *Ana Dili Eğitim Dergisi*, 5(4), 774-805.
- Durmuşoğlu, G. (1990). İki-dilli sözlük oluşturmada paralel metin kavramının önemi. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, 1, 75-78.
- Eraslan, E. (2020). İki dilli küçük Kamus-1 Fransevî'nin sözlük bilimi açısından incelenmesi. *Asya Studies*, 4(12), 32-45.
- Ergüt, S. E. & Baş, B. (2021). Yurt dışındaki iki dilli Türk öğrencilere yönelik miras dil konuşma kaygısı ölçeği. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(4), 1285-1315.
- Erişti, S. D. & Belet, Ş. D. (2010). Teachers' and students' opinions about the interactive instructional environment designed for bilingual Turkish primary school students in Norway. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 1(1), 30-48.
- Eryılmaz, E. (2021). İki dillilikte kültür edincinin ölçülmesine yönelik bir uygulama: İstanbul üniversitesi Almanca mütercim tercümanlık örneği. *İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Dergisi*, (13), 57-89.
- Eveyik Aydın, E. (2014). Morphological awareness and reading comprehension: the case of an English-Turkish bilingual child versus a turkish monolingual child. *Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(5), 1-47.
- Fayyazı, V. , Rahmanı Sangarı, H. & Bahador, H. (2015). A comparative study of learning style preferences of monolingual and bilingual high school female students and the impact of such preferences on language learning achievement. *Cumhuriyet Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Fen Bilimleri Dergisi*, 36 (3), 1137-1153.
- Genç, S. (2016). Information transfer between bilingual speakers, *International Journal Of Social Sciences And Education Research*, 2(4), 1236-1247.
- Gürbüz, O.(2017). Fransa'da yaşayan iki dilli Türk göçmen çocuklarının Türkçeye karşı tutumları ve Fransa'daki anadil eğitim politikaları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(4), 184-206.

- Gözcü, L. ve Çolak, K.(2018). İki dilli ortamlarda anadilin eğitim ve öğretime katkısı: Avusturya örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(64), 518-583.
- Hacıpaşaoğlu, N. (2019). Batı Trakya Türk azınlığının iki dilli eğitim modeline yönelik bir değerlendirme. *Balkanistik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 0 (01), 81-96.
- Hamamcı, Z. (2020). İki dillilik ve yabancı dilde eğitim programları. *Dünya Dilleri, Edebiyatları ve Çeviri Çalışmaları Dergisi (DEDÇED)*, 1(2), 158-174.
- Hamarat, H. & Ergin, B. (2020). İkinci dil eğitimi alan veya iki dilli ve ikinci dil eğitimi almayan tek dilli okul öncesi dönem çocuklarının alıcı ve ifade edici dil gelişim düzeylerinin karşılaştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28 (6), 2497-2509.
- Halitoğlu, V. (2021). Determination of the writing errors of bilingual Turkish students in france (example of lyon). *Participatory Educational Research*, 8(4), 297-320.
- Halitoglu, V. (2020). Determination of errors in the writing samples of bilingual students studying in Dutch (the case of Rotterdam). *Journal Of Language And Linguistic Studies*, 16(3), 1547-1561.
- İleri, E.(2008). İki dilli ortamda dil edinimi ve eğitimde şans eşiği. *Die Gaste*, 3, 3.
- İnan, K. & Demir, N. (2020). Kazakistan'da yaşayan iki dilli Ahıska Türklerinin dil seçimlerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (50), 165-171.
- İnce, B., Topal, M. ve Eroğlu, S.(2015). İki dilli Türk öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanma düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Fransa örneği. *International Journal of Language Academy*, 3(3), 167-183.
- “İnceçay, G., Soruç, A. (2013). The role of oral language proficiency in phonological awareness of early bilinguals. *Novitas-Royal (Research On Youth And Language)*, 7 (2). 106- 116. ”
- Kalı, G. , Özkaya, P. G. & Coskun, M. (2021). Türkçe öğretmenlerinin iki dilli ortaokul öğrencilerinin Türkçe konuşma becerilerine yönelik görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(230), 195-220.
- Kan, M. O. & Yeşiloğlu, F. (2017). İlk okuma yazma öğretiminde izlenen aşamalarda iki dilli çocukların yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara dair çözüm önerileri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(3), 519-533.
- Karaağaç, G.(2011). Bireysel iki dillilik ve toplumsal iki dillilik. *Türk Dili Dergisi*, 101(717), 222-228.
- Kara, F.A. ve Ağırman, F.(2015). İki dillilik üzerine sosyolojik bir değerlendirme. *International Journal of Languages Education and Teaching*, 894-903.
- Karahan, F. (2004). İki dilli reklamlar ve sunulan kimlikler. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 21 (2), 125-154.
- Karapınar, Y. & Küçükavşar, A. (2021). Türkçe Almanca iki dilli ve Türkçe tek dilli Türkçe öğretmeni adaylarının yazılı metinlerinde üstsöylem belirleyicileri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(3), 911-930.
- Kardaş, M.N. (2015). İkinci dili Türkçe olan Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe konuşma kaygıları ve bu kaygıların bazı değişkenlerle ilişkisi. *Turkish Studies*, 10(7), 541-556.
- Kardaş, M.N. (2015). İki dilli Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe yazılı anlatım becerileri ve yazma. *The Journal Academic Social Science Studies*. 37, 239-252.
- Kardaş, M.N., şahin, A. ve Görmez, E.(2017). Views of bilingual 7th grade students on aquarium instruction technique practices. *International Journal of Languages Education and Teaching*. 5 (3), 477-501.
- Kardaş, M.N. ve Görmez, E. (2017). The effect of aquarium method on the bilingual learners' Turkish speech anxiety. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (12), 1-30.
- Kaya, M. ve Kardaş, M.N. (2020). İki dilli öğrencilerin Türkçe konuşma kaygıları üzerinde rol oynama etkinliklerinin etkisi. *Çukurova Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 126-140.
- Karşlı, Y. & Karakelle, S. (2018). Bilişsel esneklik, iki dillilik ve üstbilişsel kararlar arasındaki bağlantılar. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 38(2), 171-200.

- Keleş, N. A. & Sabuncuoğlu, O. (2021). The impacts of bilingualism on pre-schoolers. *İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 191-208.
- Keskin, D. A. (1998). İki dilli sözlük bilgisi lexicographie ve dillerarası eşdeğerlik sorunsalı. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (5), 229-242.
- Kesmez, A.(2015). İki dillilik, Zazaca-Türkçe iki dilli akademisyenlerde dil kullanımı ve tercihler. *Bingöl Üniversitesi Yaşayan Diller Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 157-165.
- Kızıldaş, Y. (2021). İki dilli öğrencilere yönelik sınıf öğretmeni adaylarının öğretim kaygıları ve çözüm önerileri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(3), 2210-2231.
- Kızıldaş, Y. & Kozikoğlu, İ. (2020). İki dilli öğrencilerin okuduğunu anlamada yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri: bir durum çalışması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(4), 1568-1584.
- Kızıldaş, Y. (2021). İki dilli öğrencilerin ikinci dil ediniminde etkili olan faktörler ve dezavantajlı gruplara dönüşmeleri: kuramsal ve derleme bir çalışma. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(2), 1012-1036.
- Kızıldaş, Y. (2021). Orantısız öğretmen hareketliliği: iki dilli öğrencilerin ağırlıkta olduğu kırsal bölgelerdeki okullarda yaşanan bir sorunun anatomisi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(2), 440-475.
- Kızılmeşe, R. & Okur, A. (2020). Yenilikçi eğitim ve öğretim uygulamaları kapsamında Belçika'daki iki dilli Türk çocuklarına Türkçenin eğitimi ve öğretimi üzerine bir çalışma (Gent örneği). *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 3 (1), 64-92.
- Kornilova, O. (2013). Problems of the french orthography in the heterostructural languages in teaching of the French language. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 1 (19), 444-452.
- Kuyumcu, E. (2014). İki dilli dil kullanımı üzerine bir vaka çalışması: bir çocuğun İsveççe ve Türkçe okuma-yazma ve söylev alışkanlıkları. *Bilig*, (70), 181-210.
- Küçük, S. (2006). Kültürler arası konumda iki dilli öğrenciler için öğretmen yetiştirme ve erasmus programı. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 231-251.
- Maden Kalkan, Ç. (2021). Çin'deki azınlıklar için 20. yy. iki dilli eğitim politikaları üzerine bir inceleme. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (45), 49-62.
- Mergen, F. & Kuruoğlu, G. (2016). Türkçe-İngilizce konuşan iki dilli bireylerin ikinci dillerindeki dilbilgisel ve anlamsal işlemlerinin karşılaştırılması. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (1), 61-69.
- Mergen, F. & Kuruoğlu, G. (2018). A comparison of bilinguals' lexical processing in their two languages. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (33), 149-155.
- Mete, F., Yeşilyurt, E. ve Keskin, H. (2018). İki dilli türk çocukları için hazırlanan "Türkçe ve Türk kültürü" kitaplarında atasözü öğretimi. *IJLET*, 6(2), 174-183.
- Minsafina, A. (2020). Tatar sözlükbiliminde iki dilli sözlükler: madde başı Rusça sözlükler. *Dilbilim*, (34), 15-25.
- Neşe Arslan, H. (2014). The comparison of the use of language learning strategies of bilingual and multilingual students. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3 (5), 57-75.
- Oktar, L. (1993). İki dilli Türk üniversite öğrencilerinin İngilizce ve Türkçe yazılı anlatımlarında sözdizimsel yapılar. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, (4), 83-87.
- (Öner), E. Ş. Y. M., Yusupova, E. Ş. & Öner, M. (2011). XIX. yüzyıl iki dilli sözlükleri ve Tukay'ın dili. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, (32), 229-236.
- Oruç, Ş. (2016). Ana dili, ikinci dil, iki dillilik, yabancı dil. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 45, 279-290.
- Öncül, V. & Öztürk, S. (2019). Çocuk dil gelişiminde iki dillilik (Çince-Türkçe örnekleme). *Mecmua*, (7), 44-61.

- Özcan, F. H. (2017). Conversational behaviors of monolingual and bilingual children: a study on episodes and initiations. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(2), 291-307.
- Özgül Turgay, N. (2017). İki dilli Türkçe / Rumca şarkılarda ortak kelimeler ve güftelerde anlam. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 2 (2), 425-443.
- Özkara, Y. (2014). Temel eğitime başlayan iki dilli ve tek dilli çocukların Türkçe dağarcığının karşılaştırması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(25),265-277.
- Özşen, A. , Çalışkan, T. , Önal, A. , Baykal, N. & Tunaboşlu, O. (2020). An overview of bilingualism and bilingual education. *Journal Of Language Research*, 4 (1), 41-57.
- Özpolat, M. (2020). Erken çocukluk döneminde iki dilliliğin çocukların alıcı ve ifade edici dil gelişimine etkisinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 4(3), 788-814.
- Pekgenç, Y. & Yılmaz, F. (2021). Sınıf öğretmenlerinin iki dilli sınıflarda yaşadığı eğitsel ve iletişimsel problemlere ilişkin görüşleri. *Journal Of Computer And Education Research*, 9 (17), 380-404.
- Perk, D. & Zengin, D. (2021). Übersetzungsprobleme literarischer werke bei bilingualen studierenden: eine fehleranalyse anhand stefan zweigs romanen. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (45), 63-80.
- Rezzagil, M. & Akman, B. (2014). 5-8 yaş iki dilli çocukların Türkçe konuşmalarında kullandıkları sesbilgisel süreçlerin incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 317-356.
- Rollfs, S. (2009). Yine iki dillilik üzerine. *Die Gaste*.
- Ruhi, Ş. (1995). Studies on 'Turkish in a bilingual environment' presented at the international conferences on Turkish linguistics: 1986-1994. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, 6, 67-76
- Sağın Şimşek,Ç. & Antonova Ünlü, E. (2021). At the syntax-pragmatics interface: acquisition of Turkish word order by Turkish-English, Turkish-German and Turkish-Russian bilingual children. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, Tek Dilli ve İki Dilli Topluluklarda Türkçenin Edinimi: Hatice Sofu Armağanı (Konuk Editörler: Feyza Altunkamış - Aslı Altan), 71-87.
- Sarı, A. G. M. (2002). İki dilli çocukların çözümleme yöntemiyle okuma yazma öğrenirken karşılaştıkları güçlükler. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (9),108-122.
- Sönmez, H. (2020). İki dilli Türk çocuklarının Avrupa'daki ülkelere göre Türkçe eğitimleri ile ilgili bir literatür değerlendirmesi, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 12-33.
- Süverdem, F.B ve Ertek, B. (2020). İki dillilik ve iki kültürlülük: göç, kimlik ve aidiyet. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 6(2), 183-207.
- Süverdem, F. B. & Hamurcu, Z. Ş. (2021). Fransa'da yaşayan Türkçe-Fransızca iki dilli Türk öğrencilerin çok dilli dağarcığı üzerine bir dil portresi çalışması. *Rumeli'de Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (25), 929-953.
- Şahin, A., Kardaş, M.N. ve Görmez, E. (2017). Akvaryum tekniğinin iki dilli 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe konuşma becerilerine etkisi, *International Journal of Language Academy*, 5(3), 366-390.
- Şeker, E. (2018). Bilingual acquisition of english and Turkish languages: a case study of a Turkish infant named Ertuğrul Dolunay. *Journal Of Language And Linguistic Studies*, 14(2), 183-192.
- Şen, Ü. (2016). İki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretiminde öğretmen yetiştirme sorunu ve üniversitelerdeki mevcut durumun değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(4), 518-529.
- Şen, Ü. (2016). İki dilli Türk çocuklarına temel beceri ve temel değerlerin öğretiminde Nasrettin Hoca fıkralarının yeri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (40), 257-272.
- Şen, Ü. (2016). İki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretimi: ilk öğretmenler ve ilk Türkçe dersi öğretim programı. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (3), 1023-1036.
- Şengül, K. & Toygar, Y. S. (2021). Veli görüşlerine göre Hollanda'da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçe öğrenme durumları: güçlükler ve gelecek beklentisi. *Eğitim Bilim ve Araştırma Dergisi*, 2(2), 202-220.

- Şengül, K. & Yokuş, Y. (2021). İsveç'te yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçe öğrenme ve kullanma durumlarına ilişkin veli görüşleri. *Asya Studies*, 5(17), 15-32.
- Şimşek, M. (2021). İki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretimi üzerine bir inceleme. *Journal Of Turkology*, 31- Özel Sayı, 219-224.
- Tahsin Delicay, F. Y. (2011). Tek dilli ve iki dilli sözlükler (Arapça-Türkçe). *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (ÇÜİFD)*, 11(2) , 63-85.
- Taşkesenlioğlu, L. (2020). Eski Türk edebiyatı araştırmalarında bir kaynak olarak iki dilli latin harfli tarihî sözlükler. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları*, (21), 361-391.
- Temel, Z.F, Bekir, H.Ş. (2005), Erken çocukluk döneminde iki dillilik. *Türk Dili Dergisi*, Sayı: 637, 65-72.
- Temel, F. , Genç, H. , Akpınar, Ü. , İnci, M. A. , Karakuş Özdemir, E. , Balcı, A. , Ertör, E. , Kaya, G. , Aktemur Gürler, S. , Kurupınar, A. & Ertürk, Z. (2021). "İki dilli çocuklar için Türkçe değerlendirme aracı (iç-tda)"nın geliştirilmesi ve geçerlik-güvenirlilik çalışması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(3), 686-707.
- Tercan, H. & Tercan, C. (2020). Erken yıllarda iki dilde eğitim: öğretmenlerin bakış açısıyla etki ve sonuçların incelenmesi. *Hacettepe University Faculty Of Health Sciences Journal*, 7(3), 239-259.
- Tunçel, H. (2016). İki dilli öğretmen adaylarının ek ve fiilleri doğru kullanabilme becerilerinin ölçülmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(1), 353-368.
- Uluçam-Wegmann, A. I. (2014). Almanca-Türkçe iki dilli ve Almanca tek dilli öğrencilerin kişisel deneyim anlatısı metinlerinde duygu dünyasının sunumu. *Dil ve Edebiyat Dergisi*, 11 (2), 21-42.
- Uluçam – Wegmann A., İ. (2011). Interaktion der lese- und übersetzungskompetenz bei den bilingualen. *Dil Dergisi*, (152), 7-29.
- Uluçam, A. İ. (2007). İki dilli öğrencilerin yazılı metin üretimindeki sorunları. *Dil Dergisi*, (135), 28-43.
- Uluçam, I.A.(2007). İki dilli öğrencilerin yazılı metin üretimindeki sorunları. *Ankara Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi*, 135, 28-43.
- Uyanık, A. (2017)."Almanya'da yaşayan Derebucaklıların günlük iletişimlerdeki iki dillilik". *Researcher*, C. 5, Sayı. 4, 68-74.
- Uyar, G.(2012). İki dillilik(bilingualism). *Dilim Ankara Üniversitesi Dilbilim Topluluğu Dergisi*, (9), 21-25.
- Varol, O. (2021). Kurmanci-Türkçe iki dilliliğin değişime açık ve sınırlı dilbilgisel alanları. *Kurdiname*, (4), 162-175.
- Yağmur, K. (2007). İki dilli çocukların dil becerilerinin ölçümü ve eşik kuramı. *Dil Dergisi*, Sayı: 135, 60-76.
- Yalım Ege, H. & Şahin, K. (2020). Bilingualism in döver mahallesi in defne district of Hatay. *Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi*, 3(5), 220-233.
- Yazıcı, Z. & İlter, B. G. (2008). Okul öncesi dönemdeki iki dilli / çok dilli çocukların dil kazanım süreci. *Dil Araştırmaları*, 3(3), 47-61.
- Yazıcı, Z. & Temel, Z. (2012). İki dilli ve tek dilli çocuklarda dil gelişimi okuma olgunluğu ilişkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(22), 145-158.
- Yeşilyurt, Ş.(2021). İki dilli Suriyeli göçmenlerin aile dili stratejilerine ilişkin görüşleri. *Dillerin Eğitimi ve Öğretimi Uluslararası Dergisi*, 9(2), 360-378.
- Yıldız, M. & Kılıç, V. (2020). In a cosmopolitan city facilitative factors of bilingualism and multilingualism in foreign language learning process. *International Journal Of Media Culture And Literature*, 6(1), 59-72.
- Yıldız, C.(2010). Language dominance in Turkish German bilinguals methodological aspects of measurements in structurally different languages, *International Journal of Bilingualism*.

- Yıldız, C. (2009). Almanya da ana dili olarak Türkçe öğretimi ve alman okullarındaki Türk çocuklarına yönelik eğitim uygulamaları, Semahat Yüksel Armağan Kitabı.
- Yıldız, C.(2012). Die gegenwärtige situation des muttersprachlichen türkischunterrichts in deutschland aus der sicht der schüler, Marmara Türkiye-Almanya Araştırmaları Dergisi.
- Yıldız, C.(2002). Batı Avrupa Türklerinin çocuklarının Türkçe öğretimi iki dilli eğitim ve Berlin modeli sorunlar ve çözüm önerileri, Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi.
- Yılmaz, M.Y ve Demirel, G. (2015). İki dillilik ve türleri üzerine. *International Journal of Languages Education and Teaching*, 1693-1701.
- Yılmaz, M.Y.(2014). İki dillilik olgusu ve Almanya'daki Türklerin iki dilli eğitim sorunu. *Turkish Studies*, 9(3), 1641-1651.
- Wu, H. & Garza, E. (2016). Pre-service bilingual/esl teacher identity from a sociocultural perspective. *Journal Of Teacher Education And Educators*, 5(2), 172-191.

Araştırmanın dördüncü sorusuna ilişkin bulgular

Çok dillilik ile ilgili akademik çalışmalar

Lisansüstü tezler

- Acımaz, B. (2019). *Tıp dilinde çeviri odaklı çok dilli terimce çalışmaları*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akkuş, M. (2013). *Çok dilli iletişimde anlama belirtkeleri: ünlemlerin işlevsel dilbilim çerçevesinde dillerarası bir incelemesi*. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aktaş, M. (2002). *Çok dillilik bağlamında İtalyanca öğrenen üniversite öğrencilerinin karşılaştıkları sorunlar*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ataş, Ş. (2017). *Mardin'de çok dillilik ve ana dili Arapça olan çok dillilerde kod değiştirimleri*. Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Ateş, E. (2020). *Küreselleşmenin çok kültürlülük ve çok dillilik üzerine yansımaları*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Avdan, A.O. (2010). *Telefonlar kimin için çalıyor? Türkiye çağrı merkezi endüstrisi ve çok-dilli çağrı merkezlerinde işin deneyimlenmesi*. Boğaziçi Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İstanbul.
- Bataklar, S. (2006). *Türkiye'deki çeviri bölümlerinin çok dillilik profilleri Avrupa Birliği kurumlarında çevirmenlik ve Türkiye'deki çeviri bölümlerinin çok dillilik açısından incelenmesi*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bozer, E.M. (2021). *Çok dilli bir işyerinde dilbilimsel etnografi: Türkiye'de İngilizce eğitim veren bir devlet üniversitesindeki Japonca dil ofisi*. Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Cihan, N. (2001). *Erken yaşta çok dillilik ve yabancı dil*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çiçek, A. (1997). *1928 tarihine kadar yazılmış Fransızca-Türkçe, Türkçe-Fransızca ve çok dilli sözlükler üzerine bir dil araştırması*. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Deniz, Ö. (2021). *Yerel ötesi kimliklerin dilbilimsel inşası: İstanbul'da yaşayan çok dilli Ugandalılar*. Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ercan, A. (2016). *Çok dilli bireylerde dil kimlik ilişkisi ve iletişime etkisi (Elazığ örneği)*. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

- Erden, M. (2011). *Akustik ve dilbilimsel parametrelerle çok dilli duygu tanımı*. Boğaziçi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ergin, A.E. (2018). *Tek dilli ve çok dilli öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenme stratejileri*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Göktentürk, T. (2016). *Yabancılarla Türkçe öğretiminde ders materyalleri çok dilli bir sözlük örneği*. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kabay, F.N. (2020). *Çok dilli ve çok kültürlü sınıflarda edebi metinlerin aracılık etkinlikleri ve stratejileri ile öğretimi*. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kuyu, M. (2020). *Çok dilli çok kipli ön öğrenme ile görsel tabanlı temsillerin öğrenilmesi*. Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Meriç, A. (2008). *Emine Sevgi Özdamar'ın çok dilli Mutterzunge adlı eserindeki çeviri sorunsalı*. Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Nyamdavaa, A. (2018). *Türkçe ve Moğolcanın birlikte yer aldığı çok dilli tarihî sözlüklerdeki ortak sözcükler*. Atatürk Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Erzurum.
- Özağaç, O. (2002). *Minimalist yaklaşımla Rusça-İngilizce-Türkçe çok dillilik*. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Enformatik Enstitüsü, Ankara.
- Sertdemir, B.A. (2017). *Eş zamanlı çeviri eğitiminin verimliliği ve geliştirilmesi - Türkiye'dekini tek dilli ve çok dilli çeviri eğitiminin karşılaştırılması*. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Sohsah, G. (2016). *Derin öğrenme ile çok dilli, dağıtılmış kelime temsilleri*. İstanbul Şehir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sönmez, E. (2021). *Söylemde eylemlilik araştırması: İstanbul'daki çok dilli İranlı göçmenler*. Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Süleymanoğlu, N. (2019). *Prag'ın çok dilli yazarlarının dünya edebiyatındaki yeri*. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Topuz, G. (2019). *Osmanlı Türkçesi devri çok dilli sözlüklerinden Lûgat-İ Erba'a (Arapça-Farsça-Türkçe-Yunanca) (inceleme-metin-Girit Yunancası sözlük)*. İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldız, M. (2020). *İngilizcenin yabancı dil olarak öğrenilmesinde iki dilliliğin ve çok dilliliğin etkileri*. İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Yığman, E. (2019). *Çok dilli öğrencilerin, yabancı dil olarak İngilizce öğrenme hakkındaki inanışları üzerine toplumsal cinsiyetin etkisi*. Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Zakaria, S. (2021). *Motor öğrenimi açısından çok dilli ve tek hoparlörler arasındaki bilişsel farklar*. Bahçeşehir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Doktora tezleri

- Ateşal, Z. (2018). *Tarihten günümüze çok dillilik*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bataklar, S. (2015). *Avrupa Birliği çok dillilik politikası'nın Avrupa yükseköğretim alanı'ndaki geçerliliği, uluslararasılaşma ve maastricht üniversitesi örneği*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ediboğlu Bartos, G. (2021). *Derin öğrenme tabanlı çevirim dışı etkileşimsiz el yazılı karakter tanıma sistemleri ile çok dilli el yazısı karakter veri seti*. Eskişehir Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Eskişehir.
- Kahyaoğlu, N. (1998). *Çok kültürlülük çok dillilik ve interkültürel eğitim: İsviçre'de çok kültürlülük çok dillilik interkültürel eğitim ve Türk çocuklarının durumu hakkında bir araştırma*. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Khosh, A.K. (2015). *Eğitim ortamlarında çok dilli iletişim: Ortadoğu Teknik Üniversitesi'ndeki uluslararası öğrencilerin durum çalışması*. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Küçükali, E. (2021). *İkinci dil, üçüncü ve daha fazla dil öğrenenlere yönelik iki dilli ve çok dilli öğretmenler tarafından hazırlıklı ve hazırlıksız olarak kullanılan dillerarası geçişlilik pedagojileri*. Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yağcıoğlu, D. (2002). *Kuzey Kıbrıs'ta eğitimde İngilizce ve çok dillilik*. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yardımcı, A. (2020). *Bir babaannenin kolonya kokusu: Türkiye'de yaşayan çok dilli dil öğrencilerinin dilleri arasındaki etkileşime dair bir alan çalışması*. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

Makaleler

- Acar, E.(2020). Çok dilli bir sözlük incelemesi: Tercüman'ül Lügat. *Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 22, 233-279.
- Atbaşı, F. & Başer, E. (2013). *Kitap tanıtımı: çok dilli eğitim yoluyla toplumsal adalet*. *Mülkiye Dergisi*, 37(2), 195-198.
- Arslan, M. (2020). Mobil öğrenme bağlamında çok dilli konuşma kılavuzu uygulaması: Türkçe-Bosnakça-İngilizce örneği. *Journal Of Research İn Turcic Languages*, 2(1), 1-20.
- Bayyurt, Y. , Kurt, Y. , Öztekin, E. , Guerra, L. , Cavalheiro, L. & Pereira, R. (2019). English language teachers' awareness of English as a lingua Franca in multilingual and multicultural contexts. *Eurasian Journal of Applied Linguistics*, ELF, Migration and English Language Education: Sociolinguistics and Pedagogical Issues (Edited by Yasemin Bayyurt and Éva Illés) 185-202.
- Bican, G. (2019). Dil öğretiminde çok dilli bakış açısı. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 52 (3), 943-966.
- Çiğerci, F. M. & Tezcan, A. (2020). Sınıf öğretmenleri adaylarının "çok dilli sınıflarda öğretim" dersine yönelik görüşleri. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 110-123.
- Çelik, N. & Günay, V. D. (2020). Yaşamöyküsel yöntem: dil öğrenen kişiyi dinlemekten çok dilli konunun yorumbilimine. *Turkophone*, 7(3), 1-17.
- Dincer, A. (2018). Motivational factors in multilingual students' learning additional languages: the case of English and Turkish. *Eurasian Journal of Applied Linguistics*, 4(2), 275-299.
- D. E. Taşar, ř. Ozan, S. Kutal, O. Ölmez, S. Gülüm, F. Akca ve C. Belhan. (2021). "Performance trade-off for bert based multi-domain multilingual chatbot architectures". *Journal of Artificial Intelligence and Data Science*, c. 1, sayı. 2, ss. 144-149.
- Erduyan, İ. (2019). "I mean, I like English even better than Turkish": English-Speaking German-Turkish students as multilingual transnationals. *eurasian journal of applied linguistics*, ELF. *Migration and English Language Education: Sociolinguistics and Pedagogical Issues* (Edited by Yasemin Bayyurt and Éva Illés), 255-268.
- Erkınay Tamtamış, H. K. & Aydoğan, A. (2021). Çok kültürlülük ve çok dillilik bağlamında Midyat. *Uluslararası Dil Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 334-355.
- Günay, V. D. (2016). İki ya da çok dillilik ve Avrupa toplumu. *Turkophone*, 2(1), 68-72.
- İnci Kavak, V. (2019). Teaching English to young learners in a british multilingual classroom. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 8(3), 609-634.
- Initiative, H. (2019). Bilimsel iletişimde çok dilliliğe ilişkin Helsinki girişimi (Z. Taşkın, Çev.). *Türk Kütüphaneciliği*, 33 (3), 206-207.
- Kardaş, M.N. (2015). İkinci dili Türkçe olan çok dilli Türkçe öğretmenleri adaylarının Türkçe konuşma kaygıları ve bu kaygıların bazı değişkenlerle ilişkisi. *Turkish Studies*, 10/7, 541-556.

- Kahveci, A. (2016). Fen ve mühendislik alanlarında kariyer: eğitim sürecinde kız öğrenciler ve çok dilli/çok kültürlü öğrencilerin deneyimleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29 (1), 25-73.
- Kan, A. (2019). Nasandina pirtûkan-çok dilli sözlük- ferhenga pîrzimanî- ferhenga zafziwan- ferhengî fireziman- زبان چند. هنگ فر. *Kurdiname*,(1), 77-88.
- Kıran, A. (2020). Speaking the enemy's language: representations of multilingualism and translation in crimean. *Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi*, (28), 110-125.
- Kojabayevna, R. B. (2019). Kültürlerarası iletişim: Kazakistan'da çok dillilik sorunları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6 (7), 317-321.
- Madran, C. Y. (2009). The heteroglossia in wutherig heights. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 49 (2), 203-221.
- Nepi, R. (2017). Erken çocuklukta çok dilli bir sınıftaki İtalyanca L2. *Rumeli de Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 3, 15-21.
- Neşe Arslan, H. (2014). The comparison of the use of language learning strategies of bilingual and multilingual students. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(5), 57-75.
- Öncü, M. T. (2013). Der umgang des übersetzers mit mehrsprachigen texten am beispiel von theodor fontanes effi briest. *Humanities Sciences*, 8(1), 51-71.
- Özen, A. (2018). Çok dilli Kapadokya mobil turist rehberliği bilgi sistemi önerisi. *Verimlilik Dergisi*, (1), 117-140.
- Özgüzel, S. (2014). Batı Avrupa'da çok kültürlü toplum olgusu ve kültürlerarası iletişimin önemi çok dillilik, çok kültürlülük ve dünya bireyi olmak. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2 (4), 143-152.
- Özşahin, M. & Karakaş Yıldırım, Ö. (2020). Çok dilli devlet şartlarında ana dili eğitimi: Başkurt Türkçesi örneği. *Gazi Türkiyat*, (27), 71-83.
- Öztekin, E. & Haznedar, B. (2015). Dillerarası etkileşim: çok dilli ortamlarda söz dizimsel gelişim ve nesne düşürme. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 32(2), 37-47.
- Öztürk, F.(2013). Kırgızca yazım kılavuzları-iki ve çok dilli sözlükler. *Akademik Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 6(6):915-944.
- Payant, C. & Jutras, D. (2019). Doctoral candidates' motivation for using french for research publication purposes in a multilingual environment. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, Special Issue: L2 Writing in Diverse Contexts, 3-16.
- Peler, G. Y. (2017). Üç ülkeye bölünmüş çok dilli bir halk: Hamniganlar ve dil durumları. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 155-170.
- Süverdem, F. B. & Hamurcu, Z. Ş. (2021). Fransa'da yaşayan Türkçe-Fransızca iki dilli Türk öğrencilerin çok dilli dağarcığı üzerine bir dil portresi çalışması. *Rumeli De Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (25), 929-953.
- Şahin, E. Y. & Ergin, A. E. (2019). Yabancı dil olarak türkçe öğrenen tek dilli ve çok dilli öğrencilerin öğrenme stratejilerini kullanma durumları. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 0 (66), 745-760.
- Şakar, R. (2019). Multilingual and multi-cultural cities: the example of moscow and İstanbul. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 7(4), 380-391.
- Şaş, A.K. (2019). 17. yüzyıla ait çok dilli bir sözlük: Terceme-i Lûgat-ı Hindî. *Turkish Studies Language And Literature*, 14(2), 891-903.
- Sözen, N. (2020). Çok dilli bir sınıfta dik temel harflerle okuma yazma öğretimi: bir durum çalışması. *Turkish Studies Educational Sciences* Cilt 15 Sayı 3(Cilt 15 Sayı 3):2047-2062.

- Tarım, ř. D. (2015). Preschool education preservice teachers' views on multilingual education / okul öncesi öğretmen adaylarının çok dilli eğitim üzerine görüşleri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11(2), 589-609.
- Tufan, ř. (2015). On multi-ethnicity, multilingualism and language policy in the republic of macedonia. *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 75-89.
- Yazıcı, Z. & İlter, B. G. (2008). Okul öncesi dönemdeki iki dilli / çok dilli çocukların dil kazanım süreci. *Dil Araştırmaları*, 3(3), 47-61.
- Yıldız, M. & Kılıç, V. (2020). In a cosmopolitan city facilitative factors of bilingualism and multilingualism in foreign language learning process. *International Journal of Media Culture and Literature*, 6 (1), 59-72.
- Yıldız, C., & Heppinar, G. (2015). Einstellung angehender Lehrpersonen zur Mehrsprachigkeit von Kindern Eine qualitative Untersuchung nach der Grounded Theory. Migration Und Kulturelle Diversität Tagungsbeiträge Des XII. *Internationalen Türkischen Germanistik Kongresses*, 2(1), 191-204.
- Yılmaz Şaşmaz, A. , Yılmaz Şaşmaz, A. & Maden Kalkan, Ç. (2021). Geçmişten günümüze çok dilli bir bölge: Hong Kong örneği. *Rumeli De Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (24), 987-1003.
- Yılmaz, Y. (2019). Transkripsiyon metinlerinde çok dilli eserler: sözlükler, gramer kitapları, rehberler. *Rumeli de Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 79-95.
- Zalutskaya, S. P. S. (2013). Educating an individual in a polylingual environment Yakutia – as a case study. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergisi*, 1(19), 485-491.

Sonuç ve tartışma

İki dillilik ve çok dillilik alanında yapılan bilimsel çalışmaların tür olarak frekans ve yüzdeler dağılımını ve bu alanda meydana getirilen eserlerin kaynakçasını ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

İki dillilik üzerine 1923'ten 2022 yılına kadar (2022 yılı dahil değil) 280 adet çalışmanın yapıldığı tespit edilmiştir. Bu çalışmalardan %55'inin makale (f=159), %37'sinin yüksek lisans tezi (f=98) ve %8'inin ise doktora tezi (f=23) olduğu tespit edilmiştir. Yapılan çalışmaların frekans ve yüzdeler değerleri incelendiğinde "yüksek lisans tezi" ve "makale" türünden çalışmaların nicelik bakımından kısmen yeterli olduğu söylenebilir. Buna karşılık "doktora tezi" düzeyinde çalışmaların nicelik olarak az olması dikkat çekici bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Tüm yıllara dağılımı incelendiğinde iki dillilik üzerine yapılan çalışmaların az olduğu söylenebilir ancak son yıllarda bu alandaki çalışmalarla ilgili bir artışın olduğunu da söylemek mümkündür. Bu alanda en az çalışmanın yapıldığı %8'i (f=23) doktora tezleridir. Doktora tez çalışmalarında iki dillilikle ilgili çalışmalara daha çok yer verilmesi iki dilliliğe verilen önemin anlaşılması açısından önemli olabilir.

Çok dillilik üzerine 2022 yılına (2022 yılı dahil değil) kadar 79 adet çalışma yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalardan %54'ünün makale (f=43), %36'sının yüksek lisans tezi (f=28) ve %10'unun de doktora tezi (f=8) olarak yapıldığı tespit edilmiştir. Çok dillilikle ilgili yapılan çalışmaların frekans ve yüzdeler değerleri incelendiğinde "yüksek lisans tezi" ve "makale" türünden çalışmaların nicelik bakımından birbirine yakın olduğu görülmektedir. Ancak çok dillilik alanında doktora düzeyindeki çalışmalara yeterli düzeyde yer verilmediği tespit edilmiştir.

İki dillilikle ilgili çalışmaların yıllara göre dağılımı incelendiğinde yıllar ilerledikçe bu alanda yapılan çalışmaların arttığı görülmektedir. İki dillilikle ilgili alan yazında ulaşılan ilk çalışmanın 1988 yılında yapılan bir yüksek lisans tezi olduğu tespit edilmiştir. 1988-2000 yılları arasında iki dillilik ile ilgili alan

yazında toplam 11 çalışma (f=11), 2001-2003 yılları arasında toplam 5 çalışma (f=5), 2004-2006 yılları arasında toplam 9 çalışma (f=9) yapıldığı tespit edilmiştir. 2007-2009 yılları arasında toplam 14 çalışma (f=14) yapılırken 2010-2012 yılları arasında ise toplam 23 çalışmanın (f=23) yapıldığı görülmektedir. 2013-2021 yılları arasında iki dillilikle ilgili 218 çalışmanın yapıldığı tespit edilmiştir. Son yıllarda bu alanda yapılan çalışmaların sayısında önemli bir artış olduğunu söylemek mümkündür.

Çok dillilik ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde bu alandan yapılan ilk çalışmanın 1997 yılında yapılan bir yüksek lisans tezi olduğu tespit edilmiştir. 1997-2000 yılları arasında çok dillilik ile ilgili alan yazında toplam 2 çalışma (f=2), 2001-2003 yılları arasında toplam 4 çalışma (f=4), 2004-2006 yılları arasında toplam 1 çalışma (f=1) yapıldığı tespit edilmiştir. 2007-2009 yılları arasında toplam 4 çalışma (f=4) yapılırken 2010-2012 yılları arasında da toplam 2 çalışma (f=2) yapılmıştır. 2013 yılından itibaren çok dillilik üzerine yapılan akademik çalışmalarda önceki yıllara göre daha fazla artış olduğunu söylemek mümkündür. 2013-2021 yılları arasında çok dillilik üzerine 66 çalışma yapıldığı tespit edilmiştir. Özellikle son yıllarda iki dillilikte olduğu gibi bu alanda da yapılan çalışmaların sayılarında önemli bir artış olduğunu söylemek mümkündür.

Son yıllarda teknoloji alanındaki ilerlemelere paralel olarak iletişim alanında önemli gelişmelerin meydana geldiğini söylemek mümkündür. Nitekim bu gelişmeler ışığında yeryüzünde meydana gelen siyasi, sosyal ve ekonomik olaylar sadece ortaya çıktığı yerleri değil aynı zamanda dünyanın birçok yerini etkilemektedir. Bu durum dünyanın birçok bölgesinde sığınmacı ve mültecilerin sayılarında önemli ölçüde artışa neden olmaktadır. Meydana gelen sorunların çözüme kavuşturulmamasından ötürü sığınmacılar ve mültecilerin durumu kalıcı bir hal almaya başlamıştır. Böylece toplumda var olan iki dillilik veya çok dillilik durumu sürekli bir şekilde artış göstermektedir. Bu durumun araştırmacıların son yıllarda iki dillilik ve çok dillilik üzerine çalışmalara yönelmelerine katkı sağladığını söylemek mümkündür.

İki dillilik ve çok dillilik üzerine yapılan çalışmalarda son yıllarda geçmiş yıllara nazaran önemli orandan bir artış olduğu gözlemlense de nicelik açısından bu çalışmaların yeterli seviyede olduğunu söylemek mümkün değildir. Ayrıca alan yazın incelendiğinde iki dillilik veya çok dillilikle ilgili herhangi bir kaynakçanın hazırlanmadığı tespit edilmiştir. Bu çalışmanın alanda ilk olması bu yönüyle önem arz etmektedir.

2000 yılından sonra Avrupa Birliği ile ilgili başlatılan reformlar, Türkiye'nin bulunduğu coğrafyanın jeopolitik konumu, son dönemlerde Türkiye'de sosyal, siyasi ve ekonomik alanda meydana gelen ilerleme ve gelişmeler, bölgede rol belirleyici bir ülke konumuna gelmesi önemli ölçüde göç almasını sağlamıştır. Bölgede önemli bir aktör konumuna gelen Türkiye'nin geçmişten gelen iki dilli ve çok dilli nüfusunda büyük bir artış olmuştur. Bu durum iki dillilik ve çok dillilik alanında önemli artışlar olmasını sağladığı söylenebilir. Nitekim Avcı ve Kurudayıoğlu (2022) yaptıkları çalışma sonucunda iki dillilikle ilgili çalışmaların büyük çoğunluğunun 2000'lerden sonra artmaya başladığını tespit etmişlerdir. Bu araştırmanın sonuçlarıyla ilgili çalışmanın sonuçları örtüşmektedir. Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlardan hareketle şu önerilerde bulunulabilir:

İki dillilik ve çok dillilik alanında yüksek lisans tezi, doktora tezi, makale ve kitap türünde daha fazla çalışma yapılabilmesi için araştırmacılar teşvik edilmeli, bu alanda yapılan çalışmalar desteklenmelidir.

İki dillilik ve çok dillilikle ilgili daha çok veri tabanının tarandığı daha kapsamlı bir kaynakça hazırlanabilir. Hatta bu alanda yurt dışında yapılan kimi çalışmalarla ilgili de bir kaynakça hazırlanabilir.

Kaynakça

- Aksan, D. (2020). *Her yönüyle dil, ana çizgileriyle dil*. Ankara: TDK Yayınları.
- Aktaş, ř., Gündüz, O. (2021). *Yazılı ve sözlü anlatım (28. Baskı)*. Ankara: Akçağ Yayıncılık.
- Aksu, M. (2021). *Fransa'da ilköğretim okullarındaki iki dilli Türk öğrencilerin konuşma kaygısı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Ateşal, Z. (2017). İki dilliliğin sebepleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (8), 43-52.
- Avcı, M. ve Kurudayıoğlu, M. (2022). Türkçede iki dillilik çalışmalarının bibliyometrik analizi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 10(1), 252-265.
- Başkan, Ö. (1967). *Lengüistik metodu*. İstanbul: Çağlayan Kitabevi.
- Bloomfield, L. (1933). *Language*. New York: H. Holt and Company.
- Bulut, M., Orhan, S., Kırbaş, A. (2012). Okuma eğitimi üzerine bir kaynakça denemesi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1, 19-36
- Cengiz, K. (2009). Hatay'da iki dillilikten kaynaklanan dil karışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6, 190-208.
- Çiftci, S. (2021). *Okul öncesi eğitim programındaki etkinliklerin iki dilli çocukların Türkçe dil gelişimine etkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Çiftci, Ö.; Demirci, R. (2018). Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesiyle ilgili bir kaynakça denemesi. *Turkish Studies*, 13 (28), 265-339.
- Diebold, A. R. (1961). Incipient bilingualism. *Linguistic Society of America*, 37(1), 97-112.
- Eker, S. (2013). *Çağdaş Türk dili*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Erdem, İ. (2009). Yabancılarla Türkçe öğretilmesiyle ilgili bir kaynakça denemesi. *Turkish Studies*, 4 (3), 888-937.
- Ergin, M. (1976). *Türk dili dersleri- I*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Erol, T. (2021). İki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretilmesi. A. Karabulut ve M. Tunagür (Ed.). *İki dillilikte bellek ve biliş içinde* (s. 81-105). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- European Commission. (2007). Final report: *High level group on multilingualism*. Luxembourg: European Communities. Retrieved from http://ec.europa.eu/education/policies/lang/doc/multireport_en.pdf
- Göçer, A.; Tabak, G.; Coşkun, A. (2012). Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi kaynakçası. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 32, 73-126.
- Grosjean, F. L, P. (2013) *The psycholinguistics of bilingualism*. UK: Wiley-Blackwell.
- Güneş, F. (2021). *Türkçe öğretilmesi (11.Baskı)*. İstanbul: Pegem yayınları.
- Haugen, E. (1953). *The norwegian language in america: a study in bilingual behaviour*. Philadelphia: Penn., University of Pennsylvania Press.
- Kara, Ö. T. ve şıhanlıoğlu, Ö. (2021). İki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretilmesi. A. Karabulut ve M. Tunagür (Ed.). *İki dillilik, çok dillilik ve türleri içinde* (s. 31-55). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Kardaş, M. N., Çetinkaya, V. & Kaya, M. (2018). 2005-2017 yılları arasında dinleme eğitimi üzerine yapılmış akademik çalışmaların eğilimleri üzerine bir araştırma. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (1), 21-32.

- Kardaş, H. ve Kaya, M. (2022). İki dilli öğrencilerin Türkçe dinleme tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Harran Maarif Dergisi*, 7 (1), 69-92.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F., Aksoy, Ö. (2015). Yazılı ve sözlü anlatım. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kaya, M. ve Erol, T. (2021). İki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretimi. A. Karabulut ve M. Tunagür (Ed.). *Türkçe ve Türk kültürü dersi öğretim programları (2009 ve 2018 öğretim programları)* içinde (s. 205-228). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Kaya, M. ve Kardaş, M. N. (2020). İki dilli öğrencilerin Türkçe konuşma kaygıları üzerinde rol oynama etkinliklerinin etkisi. *Çukurova Araştırmaları*, 6(1), 126-140.
- Koç, N. (1996). *Yeni dil bilgisi*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Lewandowski, T. (1984). *Linguistisches wörterbuch 1-2-3*, Quelle und Meyer Verlag, Heidelberg.
- Li, W. (2008). Research perspectives on bilingualism and multilingualism. In W. Li & M. Moyer (Eds.), *The blackwell handbook of research methods on bilingualism and multilingualism* (pp. 3-17). Oxford, UK: Blackwell.
- Milambiling, J. (2011). Bringing one language to another: Multilingualism as a resource in the language classroom. *English Teaching Forum*, 1, 18-35.
- Oruç, Ş. (2016). Ana dili, ikinci dil, iki dillilik, yabancı dil. *The Journal of Social Science Studies*, 279-290.
- Saydı, T. (2013). Avrupa Birliği vizyonu ile ikidillilik, çokdillilik ve eğitimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6 (28), 269- 283.
- Süverdem, F. B. ve Ertek, B. (2020). İki dillilik ve iki kültürlülük: Göç, kimlik ve aidiyet. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 6(2), 183-207.
- Şahin, A., Kardaş M.N., Görmez E. (2017). Akvaryum tekniğinin iki dilli 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe konuşma becerilerine etkisi. *International Journal of Language Academy*, 5 (3), 366-390.
- Tulu, Y. (2009). *Ana dili Türkçe olan ve ana dili Türkçe olmayan 4-7 yaş çocukların dil düzeylerine etki eden faktörlerin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Tunagür, M. (2021). İki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretimi. A. Karabulut ve M. Tunagür (Ed.). *İki dillilere yönelik eğitimin temel kavramları* içinde (s. 13-30). Ankara: Akademisyen Kitabevi.